

SPOLUPRÁCE RODIČŮ SE SŠ PŘI ŘEŠENÍ KÁZEŇSKÝCH PROBLÉMŮ

Bakalářská práce

*Studijní program: Specializace ve vzdělávání
Studijní obor: Učitelství odborných předmětů*

*Autor práce: Ing. Iva Hovorková
Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Simona Kiryková, Ph.D.*

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ing. Iva Hovorková**
Osobní číslo: **P12001059**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství odborných předmětů**
Název tématu: **Spolupráce rodičů se SŠ při řešení kázeňských problémů**
Zadávatel: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v ý p r a c o v á n í :

Cíl:

Zjistit spolupráci rodičů se SŠ v rámci řešení kázeňských problémů z pohledu rodičů

Požadavky:

1. Zorientovat se v odborné literatuře v rámci zadaného tématu
2. Uvedení teoretických východisek
3. Realizace šetření na vybrané střední škole
4. Vyhodnocení a interpretace výsledků

Použité metody:

Dotazníkové šetření

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ, Jiří. 2008. Pedagogický slovník. 5. vydání. Portál. Praha. ISBN: 80-7178-772-8.

MATĚJČEK, Zdeněk. 1989. Rodiče a děti, Praha, Avicentrum. ISBN 80-7187-246-7.

BENDL, Stanislav. 2011. Kázeňské problémy ve škole. 2. aktualizované vydání. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-4336-0.

GAVORA, Petr. 2010. Úvod do pedagogického výzkumu. 2. vydání. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

CANGELOSI, James. 2009. Strategie řízení třídy. 5. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-650-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. 2000. Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Simona Kiryková, Ph.D.

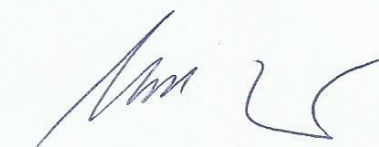
Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **15. května 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. prosince 2016**

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 16. května 2016

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí vloženou do IS STAG

Datum

Podpis

Poděkování

Moc ráda bych poděkovala především mé vedoucí bakalářské práce za neskonalou ochotu a vstřícnost, dále také za odborné vedení a konzultace nad zadaným tématem. Díky patří samozřejmě i rodičům, za jejich výchovu a podporu, bez které bych nezískala žádného vzdělání, které mi bylo dáno. V neposlední řadě děkuji i mému partnerovi, který mě vždy uklidňoval a věřil mi.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá otázkou spolupráce rodičů při řešení kázeňských problémů. V teoretické části jsou definovány základní pojmy, jako je žák, problémové chování, kázeň, spolupráce. Je zde představen i vzdělávací systém ČR, ve kterém se žák ocitá a také popsána spolupráce, odpovědnost a povinnost z hlediska legislativně-právní stránky.

V praktické části proběhlo dotazníkové šetření na jedné ze státních škol středoškolského stupně. Byly představeny vnitřní dokumenty a opatření, které škola má, aby preventivně předcházela kázeňským problémům se žáky, její zaměření a oborová orientace. Poté byly prezentovány výsledky dotazníkového průzkumu a v závěru práce jsou shrnuty nejpodstatnější výstupy, navrhnuty možnosti pro zlepšení stávající situace a popsány poznatky pro práci na příštím dotazníkovém průzkumu.

Klíčová slova

Kázeň, nekázeň, problémový žák, žák, rodič, spolupráce, střední škola, rodina, výchova

Anotation

The B.A. thesis deals with the question of cooperation between parents while addressing discipline issues. The theoretical part defines key terms such as the pupil, problematic behaviour, discipline, cooperation. It also introduces the Czech education system and describes cooperation, responsibility and duty from the legislative-legal aspect.

The practical part analyses the results of a questionnaire survey at one state secondary school. Inner documents and regulations are introduced, which are implemented by the school in order to prevent discipline issues with the pupils, as well as the school's focus and orientation. The results of the questionnaire survey are presented and the work's conclusion summarises the most important findings, proposes possibilities for improving the current situation, and describes points of departure for future work with similar school questionnaire surveys.

Keywords

Discipline, indiscipline, problematic pupil, pupil, parent, cooperation, secondary school, family, upbringing

Obsah

Prohlášení.....	4
Poděkování.....	5
Anotace	1
Anotation	2
Obsah	3
Úvod.....	9
1. Žák střední školy.....	11
2. Kázeň a problémové chování.....	17
3. Spolupráce rodičů a školy.....	23
4. Výzkumné šetření na SŠ a jeho výstupy.....	25
4.1 Respondenti výzkumného šetření.....	25
4.2 Charakteristika prostředí výzkumného šetření	25
4.3 Použitá metoda – dotazník.....	28
4.4 Výsledky dotazníkového šetření.....	29
4.5 Vyhodnocení výsledků podle jednotlivých otázek.....	31
5. Interpretace výsledků.....	57
6. Diskuze	59
Závěr.....	61
Seznam použitých zdrojů.....	63
Seznam příloh	65
Příloha A: Dotazník sestavený pro výzkumné šetření	66

Seznam obrázků

Obr. 1	Vzdělávací systém v ČR	12
Obr. 2	Maslowova pyramida lidských potřeb	19
Obr. 3	Žije Váš syn/Vaše dcera (studující naší školu) s Vámi ve společné domácnosti?	32
Obr. 4	V kolika letech a do jakého ročníku žáci docházejí?	33
Obr. 5	Vnímání komunikace a spolupráce školy v uvedených oblastech.	34
Obr. 6	Jaké způsoby pro komunikaci s rodičem škola využívá?.....	36
Obr. 7	Jaké formě komunikace se školou dáváte přednost?.....	38
Obr. 8	Jaké problémy jsou řešeny ve vztahu rodič-syn/dcera?	42
Obr. 9	Jak je vnímána závažnost jednotlivých problémů?	44
Obr. 10	Míra souhlasu s jednotlivým tvrzením	46
Obr. 11	V jaké míře jsou jednotlivé problémové situace (ne)řešeny či se nevyskytují.....	49
Obr. 12	Pokud jsou problémové situace řešeny, jakým způsobem	50
Obr. 13	Osobní zkušenosti s řešením kázeňských problémů a spoluprací se školou? 52	
Obr. 14	Způsoby řešení kázeňských problémů.....	53
Obr. 15	Způsoby řešení kázeňských problémů.....	54
Obr. 16	Souhrnné údaje o žácích	55
Obr. 17	Souhrnné údaje o zákonných zástupcích/rodičích.....	56

Seznam tabulek

Tab. 1	Počet soukromých středních škol v letech 2013-2015	13
Tab. 2	Jaké problémy jsou řešeny rodiči s dětmi (žáky školy)	41
Tab. 3	Jakým způsobem jsou nejčastěji řešeny konkrétní problémy	48

Úvod

Práce se zaměřuje na problematiku spolupráce rodičů při řešení kázeňských problémů. Vzhledem k celkovému vývoji společnosti, které se v očích autorky odehrává, bylo téma zvoleno. Díky tomuto zaměření jsou v teoretické části nejprve vymezeny pojmy, kterých se téma týká a to především žák, kázeň a problémové chování, spolupráce rodičů a školy. V jedné z kapitol jsou shrnuté pohledy na téma kázeň z historického pohledu a proměny měnícím se vnímáním kázně s generačním vývojem společnosti a změnou životního stylu. **Cílem bakalářské práce je zjistit současný stav na konkrétní střední škole. Práce zkoumá míru spokojenosti zákonných zástupců se školou, formu spolupráce rodičů s vybranou SŠ v rámci řešení kázeňských problémů z pohledu rodičů. Práce také zkoumá, zda rodič vůbec vnímá jednotlivé situace za problémové či nikoli.**

V praktické části jsou teoretické poznatky využity při zpracování dotazníku k výzkumnému šetření. Pro vybranou střední školu byl sestaven dotazník zkoumající způsoby komunikace mezi školou a zákonnými zástupci žáků (rodiči), vnímání vhodnosti jednotlivých forem komunikace, vnímání odpovědnosti za problémové chování svého dítěte ve školním prostředí, míru výskytu a závažnosti jednotlivých nepříznivých projevů chování a míru znalosti školních materiálů, které se otázkou prevence i postupů řešení kázeňských problémů zabývají. Po popisu tvorby dotazníku a jeho úprav na základě předvýzkumu budou představeny a graficky znázorněny výstupy samotného dotazníkového šetření. Každá otázka z dotazníku bude mít vlastní prostor, kde budou výstupy prezentovány v podobě obrázku s grafickým vyjádřením stavu či přehledné tabulky a budou slovně doplněny o shrnutí či porovnání sledovaných faktorů.

V závěru bakalářské práce budou zohledněny nejdůležitější poznatky z praktické části opírající se o teoretický základ a navrhnuty změny, které by

po implementaci mohly v oblasti spolupráce rodičů a školy zlepšit stávající stav.

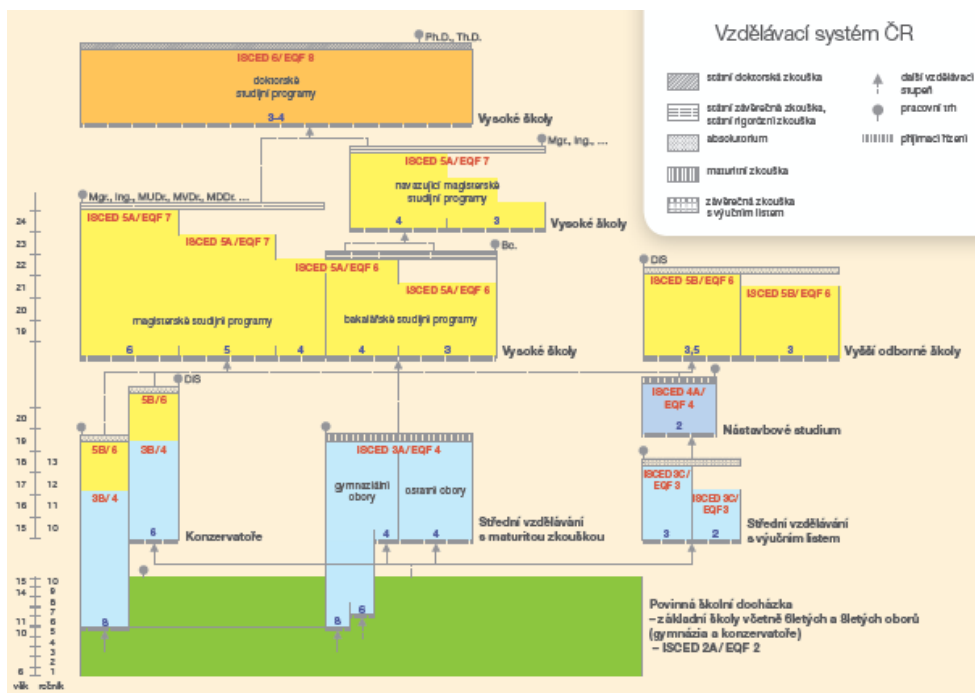
1. Žák střední školy

Žák je označení osoby, která je účastníkem vzdělávacího procesu na základním nebo středoškolském stupni vzdělávání. Jedná se o výstupní subjekt ve vzdělávacím procesu, kvůli kterému školské instituce vznikly. Pedagogický slovník nabízí následující vymezení pojmu: „*Žák je označení pro člověka v roli vyučovaného subjektu, bez ohledu na věk. Žákem může být dítě, adolescent, dospělý.*“ (Průcha 2003, s.316).

Pro účely této práce bude dále žákem označována osoba zapojená do středoškolského stupně vzdělávání jako vyučovaný subjekt.

Ve středoškolském vzdělávání v rámci vzdělávací soustavy ČR existují čtyři základní druhy a to konzervatoře, střední vzdělávání s maturitní zkouškou, střední vzdělávání s výučním listem a nástavbové studium. Zařazení v rámci celkového vzdělávacího systému je graficky znázorněno na obr. 1 – Vzdělávací systém v ČR, kde lze vyčíst, že se jedná o vzdělávání, které následuje po ukončení povinné školní docházky či dochází v průběhu povinné školní docházky k přechodu na kombinovanou formu (konzervatoře či gymnaziální obory, které nabírají své žáky již v období druhého stupně základní školy). (MŠMT 2016)

Obr. 1 Vzdělávací systém v ČR

Zdroj:

http://www.nuv.cz/uploads/nuv/strategie/VZDELAVACI_SCHEMA_CR_A5_CZ.pdf

V České republice ve školním roce 2014/2015 dle Statistické ročenky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy existovalo 1 304 institucí zabývajících se středoškolským vzděláváním, z toho 515 škol zastává střední vzdělávání s výučním listem a 1 096 škol střední vzdělávání s maturitní zkouškou. (MŠMT 2016)

Dané instituce lze dále rozdělit na:

- Státní
- Soukromé

Vzdělávání v soukromé oblasti výrazně ovlivňuje celé školství, výuku, práci s žáky i spolupráci škol s rodiči – pro účely bakalářské práce především vztah žáka/rodiče ke škole. Zajímavým faktem je, že za poslední 3 roky počet soukromých škol nijak zásadně nekolísá směrem nahoru ani dolů, ale kapacita těchto organizací klesá, což je znázorněno v následující tabulce:

Tab. 1 Počet soukromých středních škol v letech 2013-2015

	Počet soukromých škol	Celková kapacita
2013	324	129 622
2014	320	126 982
2015	321	123 594

Zdroj: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/msmt-5595-2015-1-pocet-soukromych-zs-a-ss>

Při řádné docházce by na střední stupeň vzdělávání měli vstupovat lidé ve věku 15ti let. Ve středoškolském vzdělávání se tedy pohybují lidé od 15 let a při řádném plnění školních povinností by měli opouštět druhý vzdělávací stupeň ve věku 17-18 let (dle výběru 3-4letých oborů). Z vývojového hlediska člověka, se tedy žáci středních škol nacházejí v období dospívání, které sebou přináší určitá specifika.

Každý člověk – v našem případě každý žák, je jedinečnou osobností, která se formuje od prenatalního období až po jeho ukončení života. Je samozřejmě ovlivněn jednotlivými fázemi, kterými prošel až po tu současnou, aktuální. Nejvíce jej ovlivňuje pochopitelně aktuální fáze. V případě žáků SŠ se jedná o fázi pubescence a adolescence. Tyto vývojové fáze mají svá vývojová specifika.

Vývojová specifika pubescence

Za pubescenci je označováno období mezi 11. – 15. rokem, jež je érou velkých změn v rámci života mladého člověka. Některé psychologické změny jsou založeny na změnách fyziologických a biologických. Na střední škole se setkáváme s žáky prožívající tuto fázi především v prvním ročníku. (Vágnerová 2000, s. 209)

Celé stadium lze též uvozovat jako budování nového postavení, kdy si začíná dospívající budovat pozici v rámci svých vrstevníků, mnohdy na úkor již vytvořeného vztahu se svou rodinou. Stále větší roli začíná hrát zevnějšek podložený vývojem druhotných pohlavních znaků a také péče o svůj vzhled, která byla doposud pro jedince poměrně nedůležitá (Vágnerová 2000, s. 211).

Značnou roli hraje, zda zrání fyziologické a duševní probíhá stejným tempem. Pokud tomu tak není, může docházet k jisté duševní nerovnováze, kdy ještě nedostatečně duševně vyvinutý jedinec neví jaký postoj přijmout ke změnám své tělesné schránky. Tento proces je náročnější pro dívky než pro chlapce, ale je nutné zmínit, že představitelé ženského pohlaví dospívají dříve a se změnami si poradí snadněji. (Vágnerová 2000, s. 212)

Rozdíl období pubescence oproti období předchozímu je především v tom že jedinec přestává vnímat a snažit se rozumět světu a svému okolí v aktuálním stavu, ale snaží se především přijít se svým pohledem a úvahami o možných změnách. Končí období pouhého vstřebávání informací a začíná fáze vytváření svého názoru a úvah. Objevuje se též jistá forma abstrakce, ideálů a snahy odlišit se. (Vágnerová 2000, s. 217)

Jedná se o důležité období, kdy dochází k formování vlastního „já“. Dospívající zažívá interakci v rámci své sociální vrstvy a zároveň i s lidmi ze starších generací, kteří jsou pro něj určitými mantinely v rámci jeho bouřlivého rozvoje, které by v něm měli probouzet jistou dávku sebereflexe. Jedinec se obvykle cítí svým způsobem jedinečný a nedoceněný, je proto důležité aby okolí, které ho obklopuje, mu vytvořilo oporu a zároveň i vzor.

Dospívající při dovršení svých 15 let obvykle končí povinnou školní zakázku a vydává se na vstříc dalšímu vzdělávání, které nepřímo určuje jeho umístění ve společnosti a směr kterým se bude v životě ubírat. Paradoxem je, že toto rozhodnutí vykonává v období vzdoru, kdy ne vždy uznává názory svého okolí,

či rodiny, i přesto že jsou podloženy letitými zkušenostmi. (Vágnerová 2000, s. 228)

Tato životní etapa je náročná pro všechny strany – pro rodiče, pro dospívajícího, který se snaží pracovat na své suverenitě a v našem případě i pro pedagogické pracovníky na středních školách. Jedná se období konfliktů, ze kterých nevychází jako vítěz ani jedna strana. (Vágnerová 2000, s. 237-243)

Pubescent se snaží hledat porozumění ve své sociální vrstvě. Jedná se především o spolužáky, resp. kamarády, s kterými tráví volnočasové aktivity. Rozdíl je především v rozdílném žebříčku hodnot a priorit, které se diametrálně odlišují od reálného světa. (Vágnerová 2000, s. 243-249)

Vývojová specifika adolescence

Adolescence je etapou dospívání v období 15-20 let, hovoříme též o jistém dovršení projevů souvisejících s pubescencí. Víceméně se setkáváme se stejnými projevy jako v období předchozím ovšem s rozdílem, že dochází ke stabilizaci ve všech oblastech. Dověšením 18ti let se člověk stává ve vztahu k našemu právnímu systému plnoletý a tím pádem plně zodpovědný za své činy a rozhodnutí. (Vágnerová 2000, s. 253)

V tomto období hraje důležitou roli vzhled, ovšem význam je o poznání umírněnější. Tvoří spolu s ostatními faktory komplexní identitu, která je důležitá pro vytváření zdravého sebevědomí. Vlastní názory a motivace prosadit se začíná být podložena vlastními zkušenostmi a vědomostmi namísto pouhých ideálů a mladické nerozvážnosti. (Vágnerová 2000, s. 255-257)

V adolescentech stále zůstává jistá míra idealismu, díky které mohou snadno podlehnout zájmovým skupinám, které především cílí na vlastní prospěch. Tato věková skupina snadno podlehne manipulaci a po prvotním nadšení přichází kruté vystřízlivění. Pokud daná zkušenost nepřinese duševní ani materiální újmu získává jedinec velice cennou životní zkušenost.

Dochází k postupnému narovnání vztahu s rodiči, ovšem zde zásadní roli hraje kvalita výchovy. Jedinec se postupně začíná vracet ke vzorům ze svého okolí, které začíná uznávat. (Vágnerová 2000, s. 263)

I přesto lze tuto epochu stále nazývat obdobím hledáním sebe sama. Adolescent se snaží jistým způsobem odlišit jak v rámci volnočasových aktivit, tak též v rámci životních postojů. Snaha diverzifikace se mnohdy může projevat i v oblasti podnikání, kde cílovou skupinou jsou vrstevníci. Paradoxem je, že se daná oblast nemusí setkávat s pochopením rodičů a starších generací což souvisí s odlišným žebříčkem hodnot.

Období adolescence bývá ukončeno vstupem na vysokou školu anebo do zaměstnání. V případě zaměstnání dochází ke střetu s realitou, na kterou není každý připraven. Nastává vnitřní zklamání, ztráta ideálů a nutnost podřídít se zaběhlým zvyklostem. Nově zaměstnaní zjišťují, že v profesním světě musí začít budovat svoji pozici od samého začátku (Vágnerová 2000, s. 294).

2. Kázeň a problémové chování

Kázeň je pojem využívaný širokou veřejností nejen ve spojení se školním prostředím. Můžeme se s kázní setkávat i ve spojitosti s pojmy jako je svoboda, právo, povinnosti, autority, hodnoty či morálka. Velmi obecně avšak přesně definoval Bendl (2011a, s. 33) kázeň jako „*vědomé dodržování zadaných norem*“. Základem čtyř-slovné definice, kde každé slovo má své opodstatnění, je dodržování zadaných norem (pravidel; vzorců chování). Rozvíjejícím slovem je „*vědomé*“, kdy je podtržena důležitost, aby daný jedinec si byl opravdu vědom norem, které jsou od něj vyžadovány, znal je a respektoval. (Bendl 2011a, s. 33-35)

Vzhledem k tomu, že jde o dodržování určitých norem chování – kázeň často bývá přes své nesporné klady vnímána negativně z důvodu omezování člověka (vyžadování podřízení se normám chování) a při nedodržování zadaných pravidel následně přicházejí tresty, které negativitu podněcují. V současné době se mnohdy mluví o úpadku kázně v celé společnosti, které lze pozorovat při sledování aktuálních zpráv (např. případ šikany na učitelích, která není v dnešní době unikátní situací i když o několik desítek let zpět by byla nepředstavitelná). (Bendl 2011a, s. 33-35)

Společnost za posledních několik desítek let prošla velkým pokrokem spjatým s rozvojem moderních technologií, které umožňují vyhledávání, sdílení i šíření nejrůznějších informací prakticky po celém světě v přítomném okamžiku (online). To sebou přináší i nové způsoby pro práci s informacemi, nové formy komunikace i celkového chování. S tím je spojeno zrychlování procesů přinášející větší tlak na produktivitu, zvyšování konkurence, nátlak na výstupní kvalitu a tím i připravenost jednotlivých pracovníků. Prostředí se stává agresivnějším a stoupá míra osobní odpovědnosti. Díky nástupu moderních technologií a zefektivnění procesů zanikají některé pracovní pozice a pracovníci jsou nuceni reagovat na tyto změny flexibilně změnou orientace

a přizpůsobení se novým potřebám na trhu. Kázeň je vždy obrazem vývoje lidské společnosti, který se promítá do fungování různorodých institucí, útvarů a organizací – školské zařízení nevyjímaje. Možná i pro rychlé změny, se kterými se společnost snaží vyrovnat je chování společnosti více agresivní a i normy chování se díky novým formám komunikace přetvářejí a nově definují. (Čapek 2008, s. 11-19)

Kázeň jako ochranný nástroj

Ve školním prostředí je s kázní pracováno jako s ochranným nástrojem žáků i učitelů. V pedagogickém slovníku (Průcha 2003, s. 98) můžeme najít kázeň například jako: *„Jeden z cílů výchovy, prostředek k realizaci vzdělávání (tradiční škola); riskantní až nepřijatelný prostředek, ničící spontaneitu, tvořivost, individualitu žáka“* Jedná se o nástroj zajišťující prostor i čas na probrání potřebné látky, lepší koncentraci žáků a jejich sebeovládání. Jedná se o tvorbu prostředí, které naplňuje jednu ze základních psychických potřeb dle Maslowovy pyramidy – potřebu bezpečí a jistoty, bez níž by se nemohly naplňovat potřeby vyšších úrovní (viz obrázek č. 2 – Maslowova pyramida lidských potřeb), kam spadá i potřeba poznávání a vzdělávání. (Bendl 2011a, s. 26-27)

Obr. 2 Maslowova pyramida lidských potřeb

Zdroj: vlastní

Ke kázni jako ochrannému nástroji lze přistupovat z různých úhlů pohledů:

- Orientační
- Bezpečnostní
- Výkonový
- Hygienický
- Ekonomický
- Prognostický

Pojetí orientační žák chrání před scestím, kdy může dojít ke ztrátě orientace v životě. Zadaná pravidla pomáhají k udržení orientace životních hodnot. Bezpečnostní hledisko zahrnuje ochranu před násilnými činy ve školním prostředí i agresivním chováním např. šikanou. Výkonový pohled na kázeň vyzdvihuje významnou přednost, kdy při dodržování stanovených norem chování se snižují časové ztráty spadající na vrub řešení problémového chování a usměrňování žáků, čímž je efektivněji využit celý čas výuky a prostředí

vybízí k vyšším výkonům díky lepší možnosti koncentrace na cíl. Smysl hygienický nabývá pojem kázeň jako ochrana před škodlivými vlivy jako je požívání tabákových výrobků, alkoholu či jiných návykových látek. (Bendl 2011a, s. 27-32)

Díky ekonomickému aspektu jsou eliminovány finanční ztráty, způsobené např. krádežemi či poškozováním školního majetku, které by v případě disfunkčnosti mohla mít škola i žák (příp. rodiče žáka). Poslední zmiňovaný smysl kázně jako ochrany je prognostický. Jedná se o preventivní význam, kdy kázeň příznivě dopomáhá ke zdravému vývoji a růstu člověka. (Bendl 2011a, s. 31)

Podle Bendla (2011b, s. 36) se novodobé pojetí kázně vztahuje na následující oblasti:

- Cíle kázně
- Funkce kázně
- Obsah kázně
- Konstituování norem kázně
- Zodpovědnost za kázeň žáků
- Rozvíjení kázně
- Metody přispívající k ukázněnosti žáků

Zásadní změnou ve vnímání cíle kázně je značný důraz kladený na osobní zodpovědnost, sebeovládání, odpovědnost za svůj vlastní život. „*Na rozdíl od dřívějšího pojetí kázně jako prostředku k omezování svobody dítěte se dnes kázeň chápe jako prostředek k ovládnutí sama sebe.*“ (Bendl 2011b, s. 37). Funkce kázně jsou již vnímány jako nezbytný prostředek pro samotný proces vyučování a zajištění bezpečnosti učitelů i žáků, které dále zabezpečují předpoklady ke kvalitní výuce a efektivnímu učení. (Bendl 2011b, s. 35-41)

Oblast obsahu kázně lze rozdělit na vnitřní a vnější kázeň nebo také na kázeň aktivní a pasivní. Žáka, který dodržuje pravidla školního řádu, ale při situaci,

kdy je řád porušován ostatními aktivně nezasáhne, můžeme nazvat žákem pasivně ukázněným. Pravá podstata se však skrývá v aktivní složce, kdy žák sám přispívá k udržování a budování kázně a slušného chování ve škole. (Bendl 2011b)

Školství všeobecně má výchovné a vzdělávací prvky. Vymezení práv, odpovědnosti i povinností je dáno především školským zákonem č. 561/2004 Sb., v aktualizovaném znění. Kázeňské problémy mohou spadat kromě školského zákona i do oblastí, které jsou již vymezovány žákům jako osobám samostatně za sebe jednajícím, kdy se můžeme opírat o Nový občanský zákoník (č. zákon č. 89/2012 Sb.).

Při řešení kázeňských přestupků, kdy konkrétní i často se vyskytující příklady byly probrány ve výše zmíněných kapitolách, se často potýkají právě s výchovnou složkou. Z právního vymezení povinností zletilých žáků a zákonných zástupců nezletilých žáků vyplývá, že výchovná část, se kterou jsou kázeňské problémy úzce spojeny, je především zodpovědností zletilých žáků či jejich zákonných zástupců. Povinnosti jsou vymezeny v paragrafu 22 školského zákona následovně:

(1) Žáci a studenti jsou povinni

- a) řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat,
- b) dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,
- c) plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

(2) Zletilí žáci a studenti jsou dále povinni

- a) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,

- b) dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,
- c) oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka a studenta, a změny v těchto údajích.

(3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

- a) zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení,
- b) na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka,
- c) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,
- d) dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,
- e) oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte a žáka, a změny v těchto údajích

V zákoně je tedy usneseno, že zákonný zástupce má povinnost zajistit řádnou docházku do školy případně dokládat důvody nepřítomnosti v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem. Školní řád je vnitřní dokument školy, který si každá škola tvoří a upravuje sama.

3. Spolupráce rodičů a školy

Téma spolupráce rodičů a školy je nosným tématem celé bakalářské práce. Obecně lze konstatovat, že se školy snaží prezentovat dobrou spoluprací se zákonnými zástupci svých žáků. Ve skutečnosti však spolupráce oblastí, které se nepřikládá prioritní postavení ve výčtu činností, na které se škola zaměřuje. Ve středoškolském stupni vzdělávání je toto téma velmi málo výzkumně zpracováno. Pokud existují výzkumy zabývající se kooperací ve vztahu rodič-škola, jsou povětšinou ze základního stupně vzdělávání. (Čapek 2013, s. 11-39)

Při tvorbě pohledu na vztah rodiče se školou, od kterého se spolupráce odvíjí lze charakterizovat dva na první pohled navzájem odlišné přístupy.

Při klientském přístupu je rodič vnímán jako zákazník a škola jako zprostředkovatel uceleného balíku služeb. Z marketingového hlediska ze soukromé sféry by zprostředkovatel služeb měl mít snahu zjišťovat klientovy potřeby a přání a na základě těchto informací přizpůsobovat své „produkty“. Pro klientský přístup hraje také skutečnost, že školy (státní školy) jsou příspěvkové organizace, které na náklady na činnost získávají finanční prostředky ze státního rozpočtu a ten je tvořen zákonnými odvody (daně), ze kterých je část určená na vzdělávání. Škola tedy zodpovídá za kvalitu a výsledky své práce. (Čapek 2013, s. 11-39)

Druhým protipólem ve vnímání vztahů mezi rodičem a žákem je přístup partnerský. V něm je rodič brán jak partner ve výchovně-vzdělávacím procesu a je spoluodpovědný za vzdělávání svých dětí. (Čapek 2013, s. 11-39)

Jak Čapek (2013, s. 15) ve své publikaci uvádí: „Škola by měla jednat s rodičem jako s partnerem ve vzdělávání žáka, aniž by zapomínala, že je jejím klientem.“ či „Škola musí respektovat, že jejím klientem je rodič, a pokud chce svou úlohu realizovat co nejkvalitněji, nabízí mu různé platformy spolupráce a partnerství.“ oba přístupy by neměly být vnímány jako zcela neslučitelné a

ve spolupráci dbát na hlavní cíl a to podporu žáka v rozvoji znalostí a dovedností tak, aby našel ve společnosti po ukončení vzdělávacího procesu své uplatnění. (Čapek 2013, s. 11-39)

4. Výzkumné šetření na SŠ a jeho výstupy

Čtvrtá kapitola je věnována praktické části bakalářské práce. V první podkapitole je představena stručná charakteristika respondentů, ve druhé části je uvedeno stručné seznámení se střední školou, kde probíhal vlastní výzkum pomocí dotazníkového šetření. Třetí část popisuje metodu, použitou pro praktickou část, od počátku (sestavení dotazníku) přes úpravy na základě předvýzkumu, kontrolu a zpětnou vazbu. Ve čtvrté části je popsán průběh šetření a základní informace v celkovém pohledu. Poslední oddíl této kapitoly je věnován samotným výsledkům šetření a jejich představení ve vizuální i textové podobě .

4.1 Respondenti výzkumného šetření

Respondenty výzkumného dotazníkového šetření jsou v převážné míře rodiče žáků navštěvujících střední školu, v některých případech se může jednat o zákonné zástupce žáků (v případech, kdy péče o dítě nespadá do práv a povinností rodičů, ale bylo přesunuto z různých důvodů na jiné dospělé jedince – např. prarodiče po sirotcích, pěstounská péče, apod.). V textu bakalářské práce bude pojem rodič chápán v rozšířeném kontextu jako rodič či zákonný zástupce žáka. Pokud se naopak mluví o synu/dceři či potomkovi, je pojem opět chápán v rozšířené podobě jako žák navštěvující danou školu, ke kterému patří jeden z respondentů a může to být rodič či v některých případech jiný zákonný zástupce. Jedná se tedy o zákonné zástupce žáků vybrané střední školy.

4.2 Charakteristika prostředí výzkumného šetření

Výzkumné dotazníkové šetření probíhalo na Střední odborné škole a Středním odborném učilišti Horky nad Jizerou 35. Jedná se o státní školu se zaměřením

na gastronomii, cestovní ruch a zemědělství. (SOU a SOŠ Horky nad Jizerou 35 2016)

Škola nabízí studijní čtyřleté obory a dvouletý nástavbový obor, zakončené státní maturitní zkouškou:

- Gastronomie,
- Cestovní ruch,
- Podnikání,

a učební tříleté obory zakončené výučním listem:

- Cukrář,
- Kuchař-číšník,
- Zahradník,
- Zemědělec-farmář. (SOU a SOŠ Horky nad Jizerou 35 2016)

Škola má v současné době 258 žáků ve všech výše zmíněných oborech vyjma podnikání (není otevřen). (SOU a SOŠ Horky nad Jizerou 35 2016)

Výběr této školy byl uskutečněn díky osobnímu zapojení na škole, ze kterého vyplývá ochota poskytnutí potřebné dokumentace, informací a předpoklad hladkého zprostředkování dotazníkového šetření ve všech třídách při třídních schůzkách za pomoci třídních učitelů. Dalším důvodem realizace výzkumu na této škole je praktické využití výsledků šetření pro vedení školy. Při dotazování, zda je možné v rámci praxe využít možnost přímé komunikace se členy pedagogického sboru a zrealizovat dotazníkové šetření na téma Spolupráce rodičů SŠ při řešení kázeňských problémů, byla reakce vedení školy kladná, ba dokonce bylo zvolené téma práce kvitováno s tím, že konkrétně na této škole se kázeňské problémy opravdu vyskytují a vedení bude mít zájem o výsledky dotazníkového šetření i případné návrhy, co by se dalo změnit tak, aby se spolupráce mezi rodiči a školou prohloubila, kázeňské problémy byly co možná nejvíce eliminovány a směřovalo působení školy k jednoznačnému cíli, který je mít úspěšné žáky s dobrým prospěchem

a výsledky např. na různých soutěžích, kde reprezentují svou vlastní dovednost i školu.

Jako základní a nosný dokument předcházející kázeňským přestupkům je Školní řád. Ve školním řádu jsou vymezena základní práva a povinnosti žáků, podmínek zacházení s majetkem školy, podmínky pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, ochrany před sociálně patologickými jevy, projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí, ale také pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání a vymezuje výchovná opatření při porušení stanovených pravidel. (SOU a SOŠ Horky nad Jizerou 35 2016)

V úvodní části je definováno, že se jedná o dokumentaci určenou pro vnitřní potřeby školy, která je závazná pro veškeré zaměstnance školy, žáky i jejich zákonné zástupce. Školní řád je vyvěšen na informačních tabulích školy tak, aby byl volně přístupný k nahlédnutí a také na webových stránkách školy dostupný pro širokou veřejnost.

Další opatření je popsáno v tzv. Programu nulové tolerance, který řeší preventivní opatření ohledně zneužívání návykových látek. Na škole se pořádají v souladu s Programem nulové tolerance namátkové prohlídky s policií ČR s vycvičenými psy pro identifikaci návykových látek, ale také preventivní vzdělávací aktivity a besedy zaměřené na prevenci a osvětu. (SOU a SOŠ Horky nad Jizerou 35 2016)

Za dokument, který předchází kázeňským přestupkům, se dá také považovat OSOBNÍ KODEX ŽÁKA školy pro oblast gastronomie a cestovního ruchu. Jedná se o shrnutí informací k chování a úpravě vzhledu při vykonávání profesí, které se setkávají s klienty či pracují v kuchyni, kde je kladen důraz na hygienická pravidla. V kodexu je za samozřejmost bráno slušné chování, vyjadřování a odpovídající úroveň komunikace pracovníka ve službách, zachovávání poctivosti při prodeji a neklamání spotřebitele. Proto je nutné, zejména při činnostech na odborném výcviku a dalších formách praktického

vyučování, aby žáci dodržovali osobní kodex obsahující důležitá základní pravidla pro upravenost a osobní vzhled. Popis kodexu je doplněn o fotodokumentaci, která upřesňuje vzhledové požadavky na úpravu žáků při praxích. (SOU a SOŠ Horky nad Jizerou 35 2016)

Další dokumenty, které se zabývají chováním, prevencí kázně a nastavují pravidla, jsou řady šaten, plány ochrany člověka při mimořádných situacích a provozní řady pracovišť. V rámci odborných výcviků chodí žáci přímo na pracoviště, kde vykonávají praxi jak v kuchyni, tak na statku či zahradnictví. V rámci oboru farmář se setkávají např. i s prací se zvířaty jako jsou včely či koně, o které se kompletně během odborného výcviku starají a učí se práce s nimi. Dále zajišťují kompletní servis technicko-hospodářských strojů. Při výkonu praktického výcviku je tedy kázeň jedním z hlavních předpokladů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. (SOU a SOŠ Horky nad Jizerou 35 2016)

Dalším dokumentem, který se nezabývá přímo prevencí, ale přispívá k informovanosti rodičů, žáků, ale i široké veřejnosti a je již nadstavbou nad povinnou komunikací, je školní časopis, který vychází jednou ročně a je shrnutím uplynulého roku, nejvýznamnějších událostí a vyzdvihnutím pozitivních příkladů v podobě rozhovorů s absolventy škol jako motivačním prvkem pro aktuální i budoucí rodiče a žáky. (SOU a SOŠ Horky nad Jizerou 35 2016)

4.3 Použitá metoda – dotazník

Samotnému dotazníkovému šetření předcházela fáze sestavování dotazníku. V úvodu dotazníku bylo slovně upřesněno, čeho se dotazník týká a za jakým účelem bude šetření probíhat. Dotazník byl zaměřen na formy komunikace a spolupráce rodičů se školou, problémové chování a vnímání míry závažnosti kázeňských přestupků ze stran rodičů.

Použité otázky byly z velké části uzavřené, či polouzavřené. Uzavřené otázky byly zvoleny z důvodu větší pravděpodobnosti návratu odpovědí. Respondent by neměl být zahlcen otevřenými otázkami, kde může ztratit motivaci dotazník dokončit. Po konzultaci s vedoucím práce byly zapracovány věcné podněty a připomínky a následovalo pilotní odzkoušení dotazníku na skupině lidí odpovídající věkově budoucím respondentům. Zkušební verze dotazníku poskytnuta 12 lidem z blízkého okolí autorky, kteří měli zkusit dotazník vyplnit v roli rodiče žáka SŠ a poskytnout zpětnou vazbu jak na formu zpracování dotazníku, srozumitelnost otázek, ochotu dotazník vyplnit, tak na délku dotazníku. Na základě poznatků z předvýzkumu byly některé otázky dotazníku předefinovány. Finální znění úvodní části a jednotlivých otázek je uvedeno v příloze č. 1 – Dotazník sestavený pro výzkumné šetření.

Distribuce dotazníků k respondentům proběhla prostřednictvím třídních učitelů. Formuláře byly rozdány na začátku schůzky, aby každý měl dostatek času formulář vyplnit. Rodiče byli seznámeni s důvodem vyplňování dotazníku a postupem.

Vzhledem k nízké účasti na třídních schůzkách a po konzultaci s vedoucím práce bylo rozhodnuto, že proběhne druhé kolo dotazníkového šetření, kdy dokument bude doručen rodičům, kteří se třídních schůzek nezúčastnili, prostřednictvím žáka – jejich syna či dcery. V pátek 22. 4. 2016 byly rozdány v obálkách dotazníky žákům s úvodní informací a prosbou dotazník vyplnit a zaslat následující pondělí opět přes žáka zpět do školy.

4.4 Výsledky dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření bylo uskutečněno v rámci třídních schůzek dne 14. 4. 2016 na vybrané střední škole (SOU a SOŠ Horky nad Jizerou 35), kde byly rozdány dotazníky v listinné podobě rodičům žáků. Již účast na třídních schůzkách má vypovídací hodnotu. Třídních schůzek se zúčastnilo 81 rodičů z očekávaného počtu 258. Účast na třídních schůzkách lze vyjádřit v procentech číslem

31,4 %. Bylo tedy rozdáno 81 tištěných dotazníků, které vyplnilo 48 respondentů. Návratnost dotazníků lze vyčíslit v procentuelním vyjádření hodnotou 59,26 %. Ve třídách s nejmenší účastí se dostavily pouze 4 rodiče (což je necelých 15 % z dané třídy).

Po zhodnocení nízké účasti a návratnosti dotazníků bylo rozhodnuto na základě konzultace s vedoucím práce o druhém kole dotazníkového šetření, kdy dotazníky byly předány respondentům prostřednictvím žáků. Žáci rodičů, kteří se nezúčastnili třídních schůzek, obdrželi dne 22. 4. 2016 obálku, kterou měli předat svým zákonným zástupcům. Distribuce dotazníků probíhala v pátek, poslední den školy a to z důvodu vyšší pravděpodobnosti, že dotazník bude opravdu doručen rodičům i takových žáků, kteří domů přes týden nedojíždějí a využívají např. místní ubytovací zařízení školy. V průběhu dalšího týdne žáci dotazníky nosili vyplněné a na konci týdne se sešlo nových 74 odpovědí. Celkem jsou tedy na následujících stránkách zpracovány data od 122 respondentů.

Protože dotazníky byly distribuovány v tištěné podobě, bylo nutné odpovědi zpracovat elektronicky tak, aby šlo data využívat a pracovat s nimi. V průběhu zpracování dat bylo zjištěno, že velká většina dotazníků není vyplněna stoprocentně. Respondenti některé otázky ignorovali či vyplnili pouze část. Z tohoto důvodu je u každého z výsledků uveden konkrétní počet odpovědí, které byly k dispozici.

Při zpětné vazbě, která byla prostřednictvím třídních učitelů předána, byl dotazník příliš rozsáhlý a rodiče ztráceli sílu a motivaci se na otázky důkladně soustředit. Dále byl dotazník i složitý – někteří respondenti si nevěděli rady s vyplňováním pomocí určené škály a museli se doptávat učitelů, zda systém vyplňování pochopili správně. Pro další práci na škole a výzkumy je tedy doporučeno další dotazníky zestručnit či rozdělit téma na více částí (více třídních schůzek).

Dotazník měl dvě části. První část se věnovala otázkám věcným, které zjišťovaly spokojenost komunikace mezi rodičem a školou, vhodné a nevhodné komunikační nástroje, existenci různých problémů vyskytujících se ve škole i v domácnostech, vnímání míry závažnosti z pohledu rodičů, nejčastější řešení problémových situací či znalost školních materiálů řešících kázeňské problémy. Druhá část dotazníku byla zaměřena na statistické údaje, které napomohou lepšímu pochopení a sledování odpovědí. Jednalo se o otázky, zda žák chodí na studijní či učební obor, kolik mu je let, ve kterém ročníku se nachází a dále bylo zkoumáno, v jakém věku se pohybují rodiče, jaké mají nejvyšší dosažené vzdělání apod. V této části byla původně ze statistických důvodů zařazena i otázka, která se dotazovala na průměrný měsíční příjem domácnosti, ale po konzultaci s ředitelem školy byla na doporučení odstraněna. Doporučení bylo navrženo na základě obavy, že pokud bude otázka ponechána v dotazníku, pravděpodobnost návratnosti dotazníků bude výrazně nižší. Díky dlouholetým zkušenostem s komunikací a prací pana ředitele s cílovou skupinou respondentů, byl podmět zapracován a otázka vymazána. Druhá část byla záměrně v dotazníku zařazena na konec, aby se respondent neunavil na těchto otázkách a soustředil se na otázky, které jsou věcného charakteru a zjišťují podstatné odpovědi zaměřující se na téma bakalářské práce.

4.5 Vyhodnocení výsledků podle jednotlivých otázek

Nyní již budou postupně představeny jednotlivé výstupy, které byly vyhodnoceny jako zajímavé z pohledu sledování spolupráce rodičů při řešení kázeňských problémů. Vyhodnocení výsledků je zaměřeno na postupné představení otázek věcného charakteru, tak jak byly kladeny respondentům.

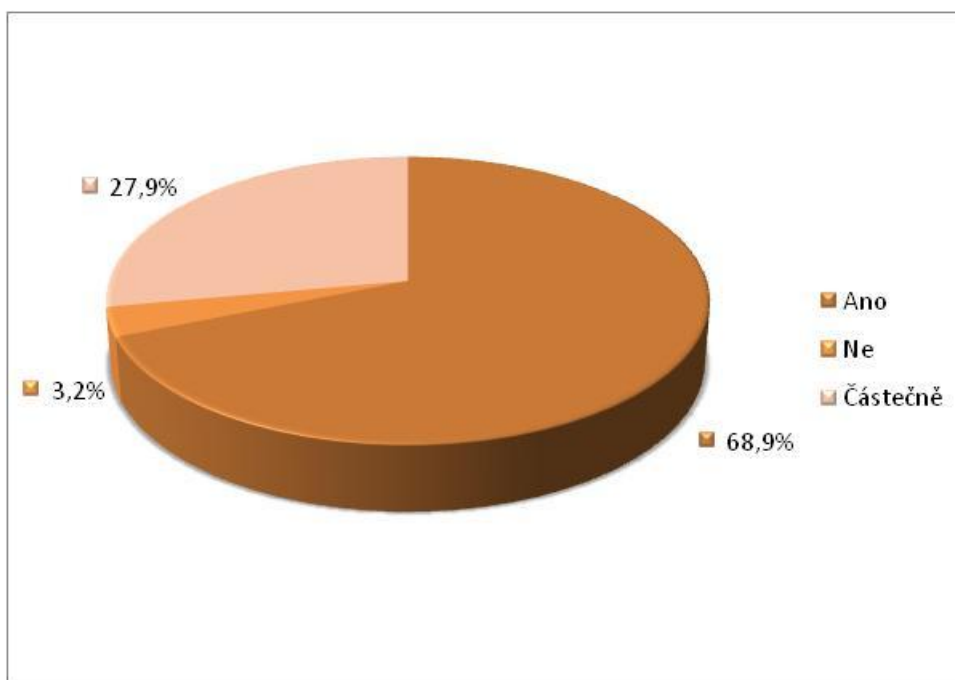

1) Otázka z dotazníku č. 1: Žije Váš syn/Vaše dcera (studující naší školy) s Vámi ve společné domácnosti?

Tato první otázka byla přidána v poslední fázi tvorby dotazníku a to po rozhovorech s žáky. Zařazena byla z důvodu zjištění, že někteří žáci s rodiči nesdílejí domácnost a tudíž je vliv rodičů/zákonných zástupců na žáky značně omezen nebo dokonce úplně přerušen. Zjištění bylo pro autorku velmi překvapující, že žáci středních škol žijí již samostatně, někteří dokonce i bez jakékoli podpory a tak bylo zkoumáno, zda je jedná o ojedinělé případy či jde o běžný jev v dnešní době.

Z výsledků vyplývá, že téměř 70 % žáků žije ve společné domácnosti se svými rodiči. Zbývajících 30 % však s rodiči sdílí domácnost pouze částečně, či vůbec (3,2 % žáků nežije se svými rodiči).

Obr. 3 Žije Váš syn/Vaše dcera (studující naší školy) s Vámi ve společné domácnosti?

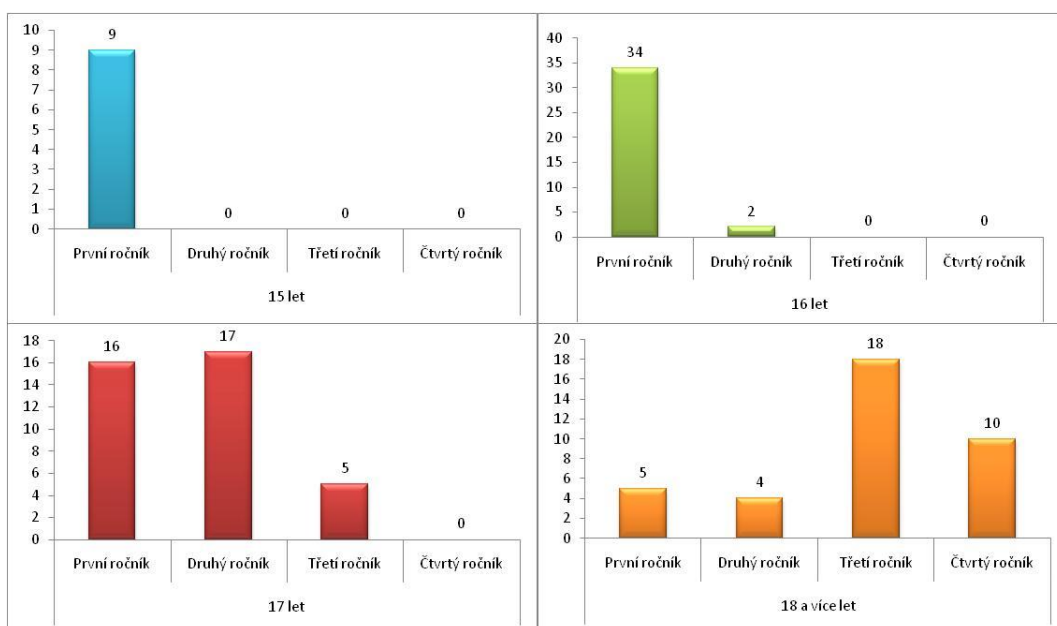

Zdroj: vlastní

V případech, kdy respondenti odpověděli částečně, bylo dále zkoumáno z jakého důvodu tomu tak je. Ve většině případů se jednalo o internátní žáky, kteří přes týden využívají možnosti domova mládeže, dále byly zaznamenány případy střídavé péče a soužití s jinými členy rodiny (např. prarodiči).

Věkové rozvržení žáků v ročnících je také velmi pozoruhodné. Od teoretických předpokladů, kdy jdou děti po ukončení povinné školní docházky rovnou na středoškolský stupeň vzdělávání a vyučí se či vystudují v řádné době, je realita poněkud vzdálena. Z šetření bylo k dispozici 120 odpovědí, které jsou vyobrazeny na obrázku číslo čtyři. Rodičů, kteří na škole mají patnáctileté žáky, bylo ve zkoumaném vzorku pouhých devět (7,5 %). Naopak největší část tvořili zákonní zástupci žáků ve věku 17 a více let (62,5 %). Z obrázku je dále patrné, že v prvních ročnících jsou i žáci, který mají 17, 18, či více let.

Obr. 4 V kolika letech a do jakého ročníku žáci docházejí?

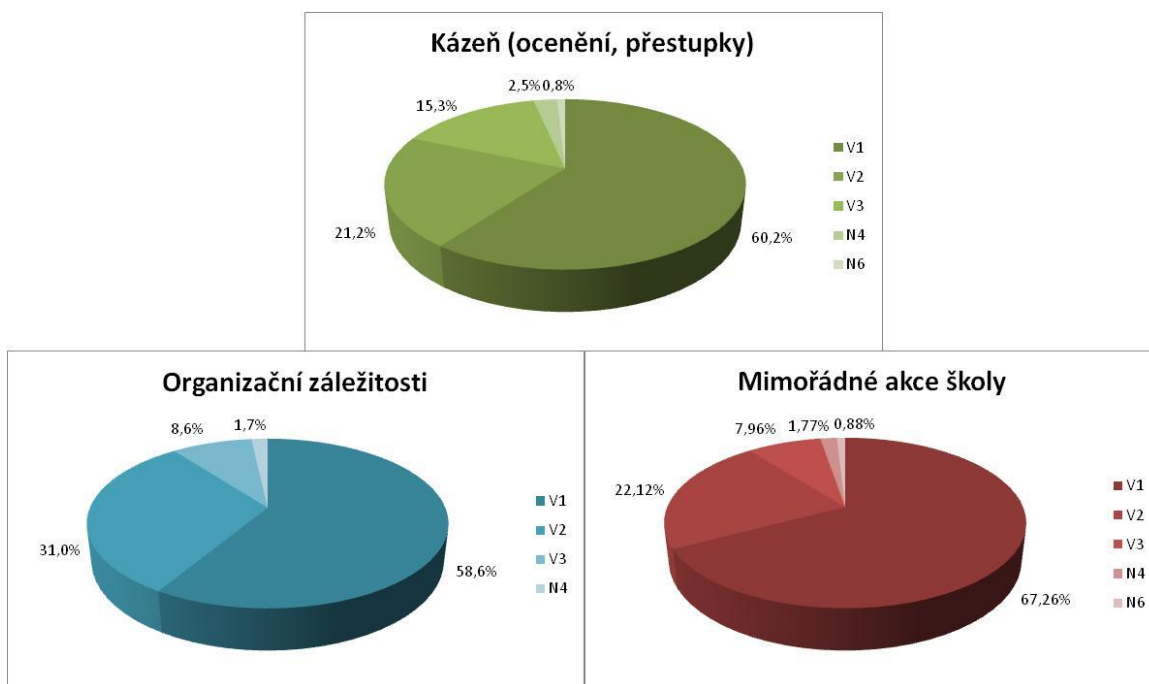
Zdroj: vlastní

2) Otázka z dotazníku č. 2: Jak vnímáte komunikaci a spolupráci školy v uvedených oblastech?

Druhá otázka dotazníkového šetření se zabývala tématem, jak rodiče vnímají komunikaci a spolupráci školy při řešení organizačních věcí, kázeňských problémů a informování o mimořádných akcích školy.

Při této i dalších, typově stejně položených dotazech, kdy měl respondent vyjádřit míru souhlasu/nesouhlasu byla použita stupnice od 1 do 6 bodů, kdy stupeň 1 vyjadřoval plný souhlas a stupeň 6 naopak plný nesouhlas. Záměrně byla použita stupnice se sudým počtem tak, aby se respondent musel v případě nerozhodnosti přiklonit k mírnému souhlasu či mírnému nesouhlasu.

Obr. 5 Vnímání komunikace a spolupráce školy v uvedených oblastech.

Zdroj: vlastní

Ve druhé otázce byla komunikace a spolupráce školy hodnocena ve třech oblastech, kterými byly:

- Kázeň (ocenění, přestupky)
- Organizační záležitosti
- Mimořádné akce školy

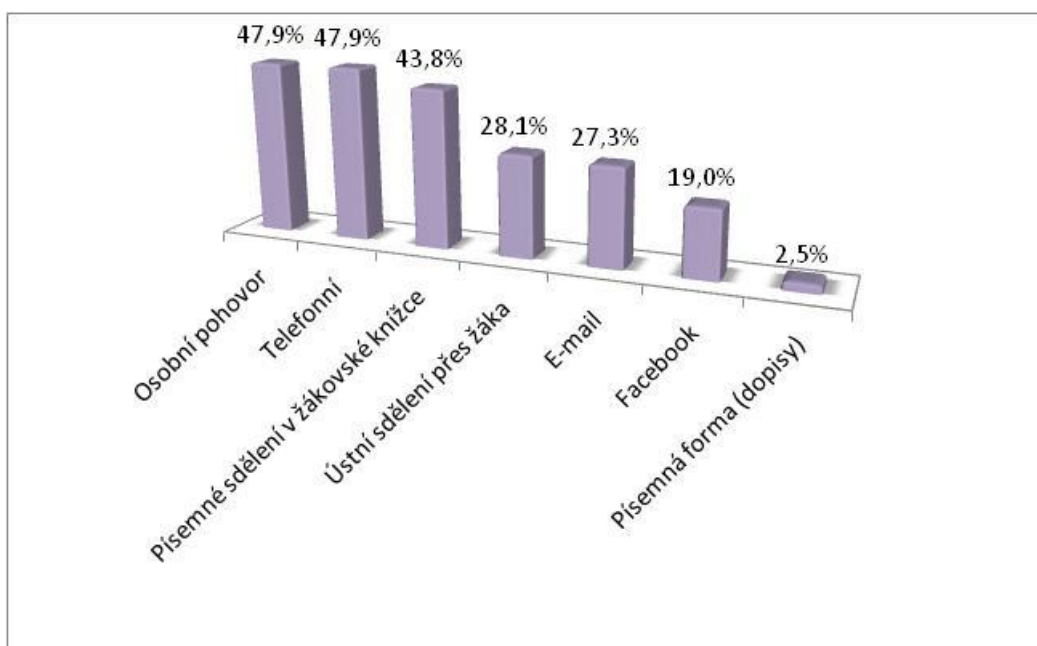
Při srovnání výsledků při rozdělení odpovědí na dvě skupiny (vyhovující/nevyhovující) lze konstatovat, že drtivá většina respondentů vnímá spolupráci a komunikaci školy jako vyhovující a to ve všech třech sledovaných oblastech (jako nejnižší spokojenost byla zaznamenána spolupráce s komunikací ohledně organizačních záležitostí s výsledkem 96,61 %). z této hodnoty je však zcela spokojených necelých 60 % respondentů. Ostatní hodnotili spokojenost nižším stupněm, z čehož vyplývá, že i přes velmi příznivé výsledky existuje prostor pro zlepšení.

Vzhledem k tomu, že komunikace je jedna z nejdůležitějších oblastí, na kterou navazuje právě úspěšná spolupráce, další dvě otázky se věnovaly způsobům, které škola využívá pro komunikaci s rodiči a zkoumání, zda rodiče tyto způsoby vnímají jako vyhovující či nikoli.

3) Otázka z dotazníku č. 3: Jaké způsoby pro komunikaci s rodičem škola využívá?

Otázka číslo tři se tázala, jaké způsoby komunikace s rodičem škola využívá. Byly vyjmenovány všechny způsoby, které škola opravdu využívá s možností doplnit i další jinou formu, která popsána nebyla. Na otázku odpovědělo celkem 121 respondentů s možností zvolit jednu nebo více odpovědí.

Obr. 6 Jaké způsoby pro komunikaci s rodičem škola využívá?

Zdroj: vlastní

Výsledky jsou vyobrazeny na obrázku č. 6 - Jaké způsoby pro komunikaci s rodičem škola využívá? Nejvíce je dle průzkumu využíván osobní pohovor a telefonní komunikace, dále písemné sdělení v žákovské knížce. Tyto formy komunikace se pohybují mezi 40-50 %. Nejméně a to ve výjimečných případech (pouhých 2,5 % výskytu) se využívá Písemná forma (dopisy). Při pozorování komunikačních procesů v rámci působení na škole lze konstatovat, že výsledky z průzkumu se shodují s vyzorovanými způsoby komunikace. K písemné formě se přistupuje pouze v případech, kdy se jedná o kázeňské

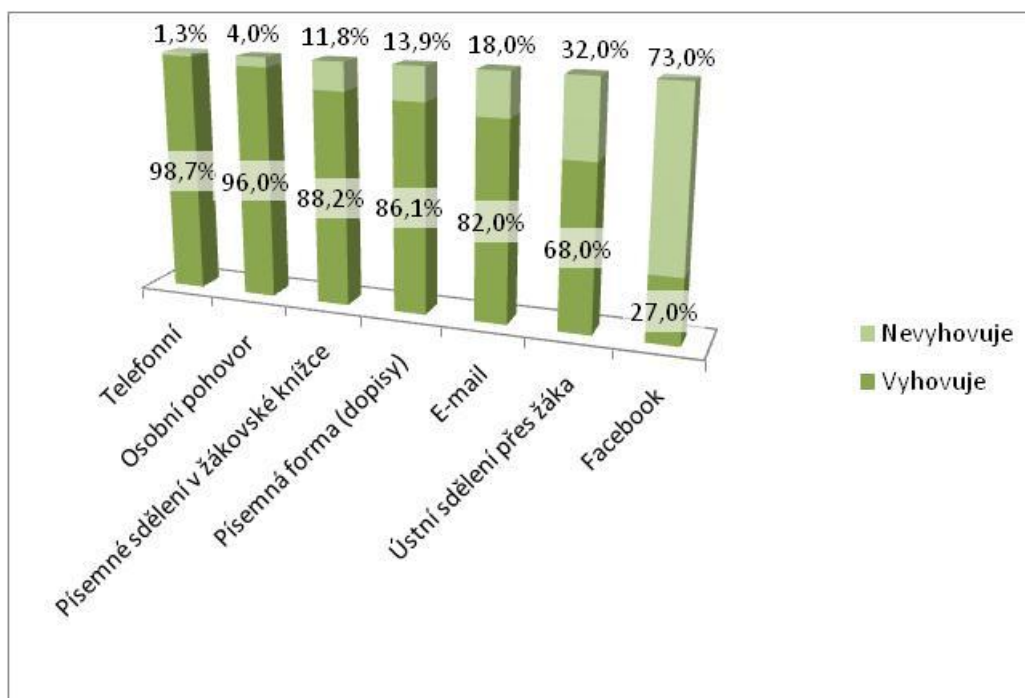
přestupky či zhoršující se stav žákova hodnocení v jednotlivých předmětech (nejčastěji z důvodu vysoké absence ve škole).

4) Otázka z dotazníku č. 4: Jaké formě komunikace se školou dáváte přednost?

Následná otázka se věnovala opět formě komunikace, ale z pohledu toho, jak rodičům jednotlivé informačně-distribuční kanály vyhovují. V rámci komunikace, která výrazně ovlivňuje hlavní nosné téma celé práce – spolupráci – lze špatnou formou komunikačního kanálu odradit, nebo naopak podpořit spolupráci rodičů a školy pro dosažení společného cíle, kterým je získání vzdělání, a nabytí dovedností potřebných pro uplatnění žáků (z pohledu školy)/potomků (z pohledu rodičů) na trhu a práce a samozřejmě v samotném osobním životě.

Při volbě špatné formy distribučního kanálu pro předání informací cílové skupině může dojít k úplné ztrátě informace či změně kontextu, informačnímu šumu. Cílovou skupinou zde v tomto případě jsou rodiče žáků střední školy.

Obr. 7 Jaké formě komunikace se školou dáváte přednost?

Zdroj: vlastní

Potěšujícím faktorem je, že první dvě nejvíce vyhovující formy komunikace korespondují s nejvíce využívanými druhy komunikace ve škole. Písemná forma, která je dle průzkumu, nejméně využívanou, se řadí dle respondentů v rámci oblíbenosti do středních pozic. Jedná se o velmi formální a v dnešní době nepříliš využívanou formu obecně a to i vzhledem k finančním nákladům (platby za využití pošty či jiných zprostředkujících společností) a časovým prodlevám mezi vysláním a přijmutím potřebné zprávy/informace, které sebou tato komunikace přináší.

Jako nejméně vhodnou formu komunikace respondenti vyhodnotili sociální síť Facebook, což se dalo předpokládat. Jedná se o jednu z nejnovějších forem komunikace, která vyžaduje ovládnutí moderních ICT technologií (počítač/smartphone, webový prohlížeč či speciální aplikaci). Sociální sítě a komunikace na sociálních sítích je fenoménem dnešní doby a lze zde vnímat generační rozdíly mezi vrstevníky žáků navštěvující střední školu a mezi vrstevníky jejich rodičů.

Dalším pozoruhodným výsledkem, který rozhodně stojí za zamyšlení je komunikace prostřednictvím ústního sdělení přes žáka. Při srovnání výsledků z obrázků č. 6 a 7 lze vyčíst, že byť je tato forma komunikace relativně využívána respondenti jí vnímají jako druhou nejméně vhodnou formu. Z racionálního uvažování se dá odvodit argumentace k obhajobě tohoto výsledku jako je nezaznamenaná forma sdělení, nelze dohledat a při sporu se stavíme do problematiky tvrzení proti tvrzení a přenesení velké zodpovědnosti na žáka za doručení úplné zprávy k rodičům.

Další dvě otázky, byly věnovány identifikaci nejčastějších problémových situací, které rodič se svým dítětem řeší a také vnímání závažnosti těchto projevů problémového chování rodiči.

5) Otázka z dotazníku č. 5: Uved'te prosím, jaké problémy řešíte se svou dcerou/synem? A zda je zaznamenáváte doma, ve škole nebo na obou místech?

První z již zmíněné dvojice otázek se zabývala identifikací, jaké problémy jsou řešeny. Bylo vydefinováno 11 problémů, se kterými se rodiče při výchově svého dítěte mohou setkat. Byl dán i prostor pro doplnění jiných problémů, které v dotazníku nebyly zmíněny a rodiče se s nimi setkávají. Žádný z respondentů nedoplnil tento výčet o novou položku. Odpovědi u jednotlivých definovaných problémů byly různé a u každého byl jiný počet získaných odpovědí. Pro přehlednost o detailních výstupech byly data zpracovány do přehledné tabulky č. 2 – Jaké problémy jsou řešeny rodiči s dětmi (žáky školy).

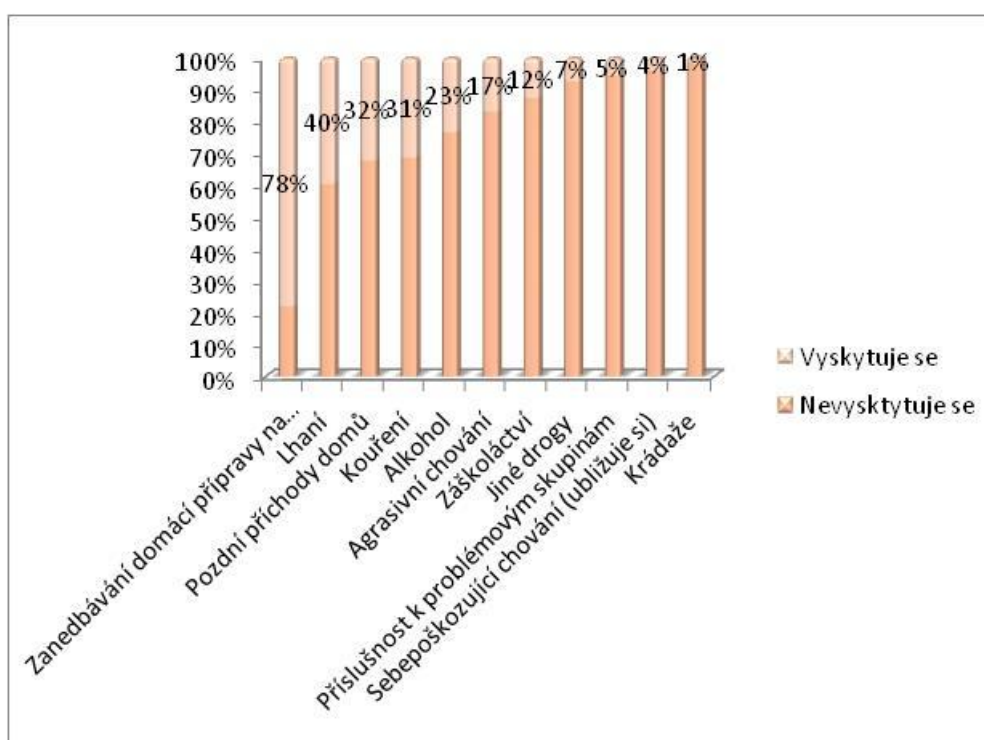
Tab. 2 Jaké problémy jsou řešeny rodiči s dětmi (žáky školy)

	Záškoláctví	Kouření	Alkohol	Jiné drogy	Pozdní příchody domů	Lhaní	Krádeže	Agresivní chování	Sebepoškozující chování (ublížíje si)	Zanedbávání domácí přípravy na vyučování	Příslušnost k problémovým skupinám
Nevyskytuje se	78	53	63	78	55	49	78	70	76	21	72
Objevil se 1x	2	9	7	3	9	5	-	5	1	7	1
Párkrát do roka	5	10	7	-	13	16	-	7	-	23	2
1-2 do měsíce	-	-	4	1	2	7	-	-	1	13	-
Několikrát v měsíci	3	5	-	-	2	-	1	2	-	16	-
Stále	1	0	1	2	-	4	-	-	1	15	1
Celkem respondentů	89	77	82	84	81	81	79	84	79	85	76

Zdroj: vlastní

Dále byl sestrojen graf, který znázorňuje výskyt jednotlivých problémů v procentuelním vyjádření. Jediným problémem, který se vyskytuje v hojně míře (nad 50 %, konkrétně v 78 %) je problém se zanedbáváním domácí přípravy na výuku. Zde je potřeba se zamyslet, jakým způsobem je nutné nastavit nápravné kroky. Jak je popsáno v teoretické části bakalářské práce, jedná se z hlediska práva o povinnost rodičů, dohlédnout a zajistit, aby jejich potomek docházel řádně do školy nebo školského zařízení, kde je odpovědný za plnění svých studijních povinností.

Obr. 8 Jaké problémy jsou řešeny ve vztahu rodič-syn/ dcera?

Zdroj: vlastní

Zanedbávání domácí přípravy na vyučování má přímý vliv na studijní výsledky a z pozorování chodu školy a přístupu studentů, lze konstatovat, že se jedná o velmi závažné téma, které ovlivňuje i celkovou atmosféru. Na základně výsledů z této otázky bude ve výsledném hodnocení zamyšlení nad příčinou, z jakého důvodu se tomu takto na této škole děje a nad návrhy, co by mohlo

být změněno, aby žáci domácí přípravu vnímali jako důležitou součást vzdělávacího procesu.

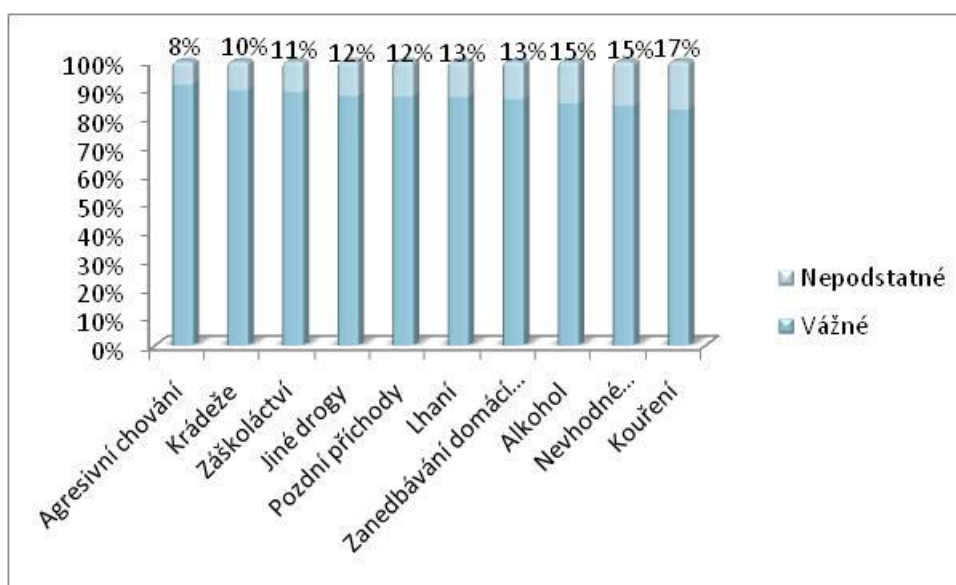
Druhá část páté otázky z dotazníku, kde bylo dotazováno místo/prostředí, kde rodič zaznamenává jednotlivé druhy problémového chování, nebyla ve většině případů vyplněna. Výsledky jsou nerelevantní a nevypovídající o reálném stavu a tak nebyly zahrnuty do celkového shrnutí výsledků.

6) Otázka z dotazníku č. 6: Jak vnímáte míru závažnosti uvedených problémů?

Návaznou otázkou, která rozebírá 11 vydefinovaných problémových situací, které se mohou u žáků střední školy vyskytovat, je vnímání míry závažnosti. Jedná se tedy o průzkum, který sleduje, zda rodiče vnímají problémy jako závažné či nepodstatné. Z výsledků je patrné, že rodiče vnímají všechny zmíněné problémové situace jako závažné. Nejzávažnějším tématem bylo označeno agresivní chování (8 % rodičů vnímá agresivní chování jako nepodstatné), naopak nejméně závažným se jeví kouření (17 % respondentů vnímá kouření jako nepodstatný problém).

Celkově lze tedy shrnout, že rodiče žáků, kteří navštěvují danou školu, vnímají obecně veškeré definované problémy spíše jako vážné.

Obr. 9 Jak je vnímána závažnost jednotlivých problémů?

Zdroj: vlastní

Z vlastní praxe autora na této škole lze dále na základě výsledků konstatovat, že se na škole vyskytují ve značné míře především problémy, které respondenti řadí na zadní pozice (tedy jako nepodstatné/dle výsledků spíše méně vážné).

V rámci výchovně-vzdělávací činnosti na škole se s kouřením, nevhodným chováním a zanedbáváním domácí přípravy setkávají učitelé na denní bázi. Pokud jsou tedy snahy o eliminaci těchto jevů pouze ze strany školy a škola nemá oporu právě v rodičích žáků, žák nemusí vnímat danou situaci za něco špatného, co by měl mít snahu změnit.

Ukázkovým příkladem je situace s kouřením. Škola vlastní dvě budovy, které jsou od sebe vzdálené několik set metrů a žáci i učitelé v průběhu dne přecházejí z jedné budovy do druhé. Při přechodu žáci požívají návykovou látku ve formě tabákových výrobků. Pokud je učitel důsledný, napomene žáka a může napomenutí zapsat i do žákovské knížky, kde o dané situaci informuje rodiče. Pokud rodiče vnímají tento problém jako nepodstatný, neapelují na svého potomka, a tudíž nepotvrdí žákovi, že jeho chování je špatné. Žák přinese žákovskou knížku, kde je potvrzeno podpisem, že je rodič srozuměn o dané situaci a nadále pokračuje v zakázané a škodlivé činnosti. Vzhledem k rozporu postoje rodičů a školy může být žák vystaven před rozhodování, jak se má správně zachovat. Protože tabákové výrobky jsou návykové, může být pak cesta setrvání v nastaveném stavu jednodušší. Učitel se bez podpory ze strany rodičů dostává do zacyklení. Z pozorování z praxe lze pak bohužel konstatovat, že učitelé po čase rezignují na důslednost, protože nevidí zpětný efekt jejich snahy. Nastávají tak situace, kdy učitelé ignorují, co žáci během přesunů na druhou budovu dělají a čímž utvrdí žáky, že se nejedná o problém.

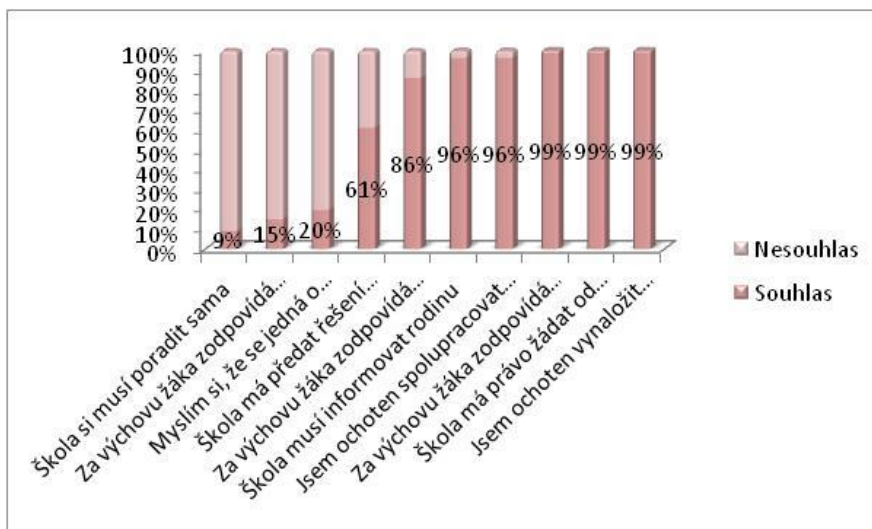
7) Otázka z dotazníku č. 7: Ohodnot'te následující tvrzení

V sedmé otázce byla opět využita forma hlasování pomocí škály, kde bylo vydefinováno 10 tvrzení, ke kterým měl respondent zaujmout stanovisko, zda s tvrzením plně souhlasí (hodnota na škále: 1) či nikoli (hodnota na škále: 6). Výsledky jsou vizuálně znárodněny na obrázku č. 10 – Míra souhlasu s jednotlivým tvrzením.

Na obrázku jsou tvrzení uspořádána v následujícím pořadí:

- Škola si musí poradit sama
- Za výchovu žáka zodpovídá zejména škola
- Myslím si, že se jedná o problém školy a nejsem ochoten se podílet na spolupráci při řešení těchto problémů
- Škola má předat řešení odborníkům
- Za výchovu žáka zodpovídá zejména rodina
- Škola musí informovat rodinu
- Jsem ochoten spolupracovat při řešení kázeňských problémů, ale předpokládám, že škola nevrhne potřebné kroky
- Za výchovu žáka zodpovídá škola i rodina
- Škola má právo žádat od rodiny spolupráci
- Jsem ochoten vynaložit veškeré úsilí při řešení kázeňských problémů mého dítěte, v případě potřeby navrhu i postupy řešení

Obr. 10 Míra souhlasu s jednotlivým tvrzením

Zdroj: vlastní

V 99 % se respondenti shodli ve třech tvrzeních a to na tom, že za výchovu žáka zodpovídá škola i rodina. U této otázky existovali ještě další dvě tvrzení, kde za výchovu žáka odpovídá zejména rodina (86% shoda v tvrzení) či zejména škola (pouze 15% shoda v tvrzení). Při porovnání výsledků u těchto třech tvrzení lze konstatovat, že většina rodičů vnímá odpovědnost za výchovu jako oboustrannou záležitost. Pokud by však museli rozhodnout, kde je větší míra odpovědnosti, bezesporu pak leží na straně rodiny.

Další téměř jednoznačnou shodu pak mělo tvrzení Škola má právo žádat od rodiny spolupráci (99 %). Tento výsledek logicky navazuje na předchozí fakta, kde větší míra odpovědnosti je vnímána na straně rodiny, a tudíž je škola v právu při žádostech o spolupráci.

Respondenti výrazně nesouhlasili pouze se třemi tvrzeními:

- Škola si musí poradit sama
- Za výchovu žáka zodpovídá zejména škola
- Myslím si, že se jedná o problém školy a nejsem ochoten se podílet na spolupráci při řešení těchto problémů

U této otázky však vzpomeňme na celkovou úspěšnost vrácení odpovědí z dotazníkového šetření. Již samotná účast na třídních schůzkách, která je tradiční, periodickou a zaběhlou formou kontaktu školy s rodiči a jejich spolupráce byla velmi nízká. Dotazník pravděpodobně vyplnili pouze rodiče, kteří spolupráci uvítají a vnímají osobní odpovědnost za chování svého potomka.

8) Otázka z dotazníku č. 8: Jakým způsobem nečastěji řešíte jednotlivé problémové situace své dcery/syna?

V otázce osmé byl fokus věnován problémovým situacím (výchovným i kázeňským problémům), které se objevují, především tématu, jakým způsobem probíhá reakce a případný proces řešení a eliminace nežádoucího chování. V tabulce č. 3 jsou zobrazeny hodnoty, které byly v dotazníkovém šetření sesbírány. Jedná se o otázku, která byla často vyplněna pouze částečně a tak se celkový počet respondentů mění i u jednotlivých problémových situací.

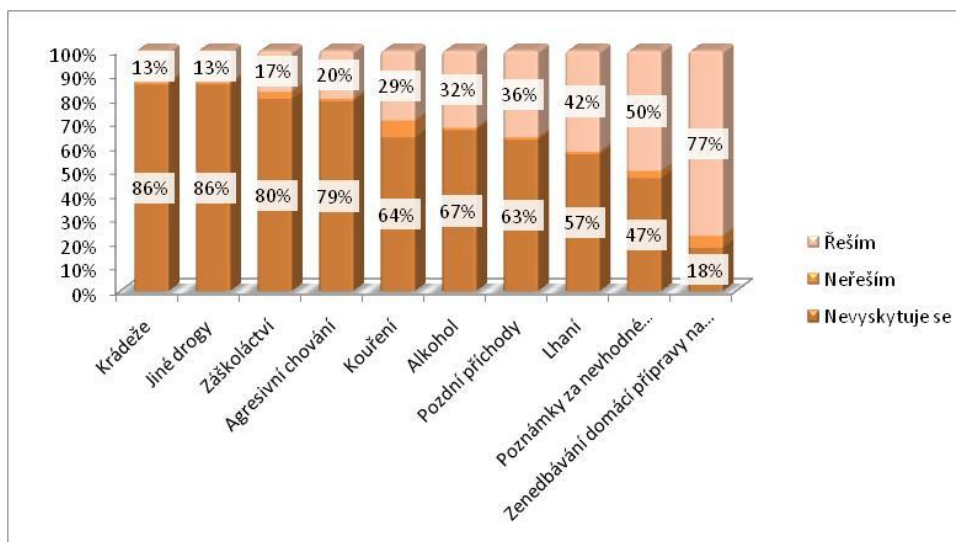
Tab. 3 Jakým způsobem jsou nejčastěji řešeny konkrétní problémy

	Pozdní příchody	Záškoláctví	Lhani	Krádeže	Agresivní chování	Kouření	Alkohol	Jiné drogy	Zanedbávání domácí přípravy na vyučování	Poznámky za nevhodné chování/vyrušování při hodinách
Nevyskytuje se	63	73	50	77	66	59	61	75	18	37
Neřeším	1	3	1	1	1	6	1	1	5	2
Domluvou	30	7	25	3	9	20	22	4	60	28
Úkolem navíc	2	5	0	0	0	0	0	0	3	3
Trestem	0	1	10	5	6	5	5	2	5	5
Zákazem	2	2	1	0	2	2	2	5	7	1
Jiným způsobem	2	0	0	4	0	0	0	0	0	2
Celkem respondentů	100	91	87	90	84	92	91	87	98	78

Zdroj: vlastní

V první fázi vyhodnocení jsou výsledky zobrazeny dle tří kategorií a to na skupinu, kde nějakým způsobem jsou řešeny problémové situace, na skupinu, kde existují, ale nejsou řešeny a na skupinu kde se problémové situace nevyskytují.

Obr. 11 V jaké míře jsou jednotlivé problémové situace (ne)řešeny či se nevyskytují

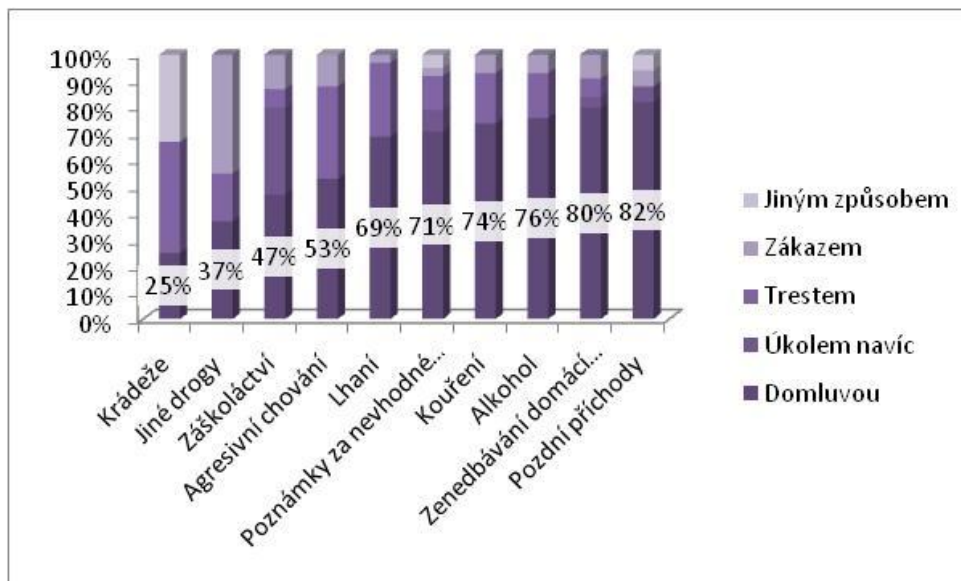
Zdroj: vlastní

Ve všech situacích se našlo několik respondentů, kteří se s konkrétním problémem potýkají a snaží se ho řešit. Nejrozšířenější je Zanedbávání domácí přípravy na vyučování, z čehož 77 % respondentů danou situaci řeší a 5 % rodičů se s tímto problémem setkávají, ale nepodnikají žádné kroky k tomu, aby se situace změnila).

Značný výskyt je i u Lhaní (50 % respondentů situaci řeší, 3 % o ní ví, ale neřeší ji) a Poznámek za nevhodné chování/vyrušování při hodinách (42 % rodičů situaci řeší, 1 % neřeší).

Při dalším porovnání jsou již zpracována data pouze těch respondentů, které danou situaci řeší, a z grafického zobrazení na obr. 12 můžeme vidět, jakými způsoby jsou problémy řešeny.

Obr. 12 Pokud jsou problémové situace řešeny, jakým způsobem

Zdroj: vlastní

V převážné většině případů je problémové chování řešeno Domluvou. Jako druhé nejobvyklejší řešení rodiče používají Trest. U otázky byl možné přidat vyjádření vlastními slovy, jakým způsobem situace rodiče řeší. V otázce by prostor pro vlastní vyjádření/upřesnění způsobu řešení, ale nikdo krom jednoho respondenta (odpověď byla práce v domácnosti nebo na zahradě) této možnosti nevyužil.

9) Otázka z dotazníku č. 9: V jakých materiálech školy je otázka kázeňských problémů a jejich prevence řešena?

Jedinou zcela otevřenou otázkou byla otázka číslo devět, věnující se tomu, zda respondenti znají nebo mají povědomí o existenci dokumentů školy, které se plně či částečně zabývají otázkou kázeňských problémů či přecházení kázeňským problémům.

Otevřená otázka neměla moc velkou úspěšnost a respondenti jí povětšinou ignorovali. Celkem bylo shromážděno pouhých 26 reakcí ze 122 odevzdaných dotazníků. návratnost lze tedy popsat v procentuelním vyjádření číslem 21 %.

Z těchto 26 výsledků bylo v 15 případech odkázáno na Školní řád, který je základním dokumentem školy. V ostatní odpovědi byly rozděleny do čtyř skupin:

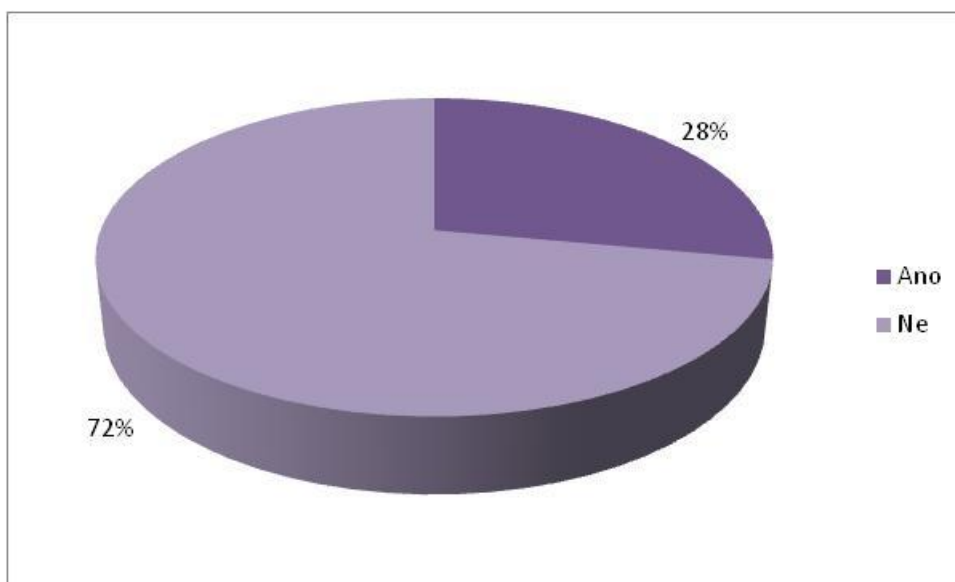
- Důtkami (1 x)
- Škola preventivně upozorňuje na možnosti, které mohou nastat (5x)
- Brožurou (2x)
- Nemám zkušenosti (3x)

Z výsledků lze soudit, že otázka nebyla pravděpodobně v některých případech správně pochopena. Formulace otázky byla tedy pro respondenty nesrozumitelná a mohlo díky tomu dojít k tak velké ignoraci a přeskočení. Při dalším šetření by byla tato otázka určitě přepracována.

10) Otázka z dotazníku č. 10: Máte již osobní zkušenosti s řešením kázeňských problémů a spoluprací se školou?

Při výskytu kázeňských problémů se škola obrací na zákonné zástupce a požaduje spolupráci na odstranění nepříznivých jevů, které narušují výuku. Od respondentů bylo zjišťováno, zda již mají osobní zkušenosti s řešením kázeňských problémů se školou. Téměř třetina respondentů (31 kladných odpovědí ze 111 celkem přijatých, odpovídá 28 %) již má osobní zkušenost.

Obr. 13 Osobní zkušenosti s řešením kázeňských problémů a spoluprací se školou?

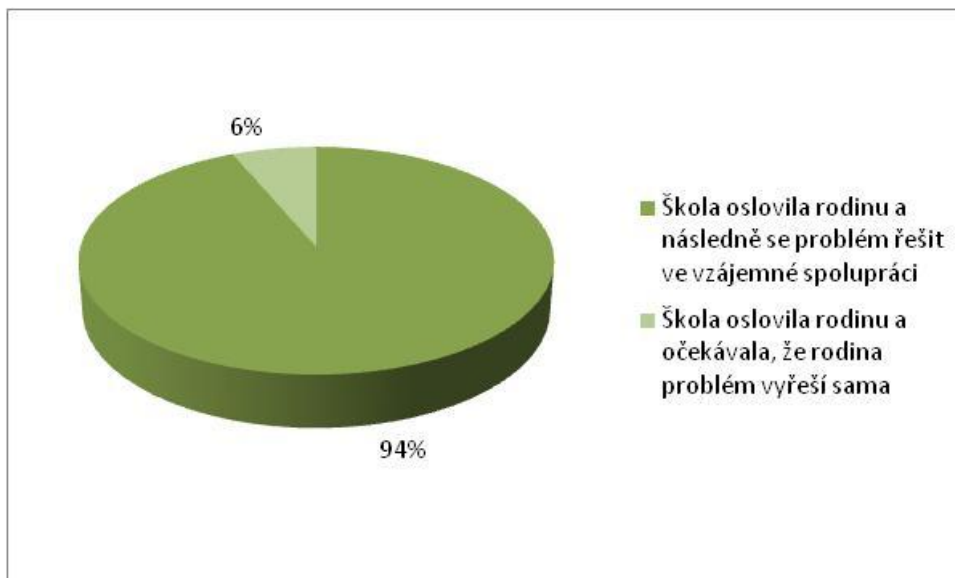

Zdroj: vlastní

11) Otázka z dotazníku č. 11: Pokud ANO, jak probíhalo řešení kázeňských problémů Vašeho dítěte ve škole?

U respondentů s osobní zkušeností při řešení kázeňských problémů svého potomka bylo dále zjišťováno, jak probíhalo řešení problému a samotná spolupráce.

Obr. 14 Způsoby řešení kázeňských problémů

Zdroj: vlastní

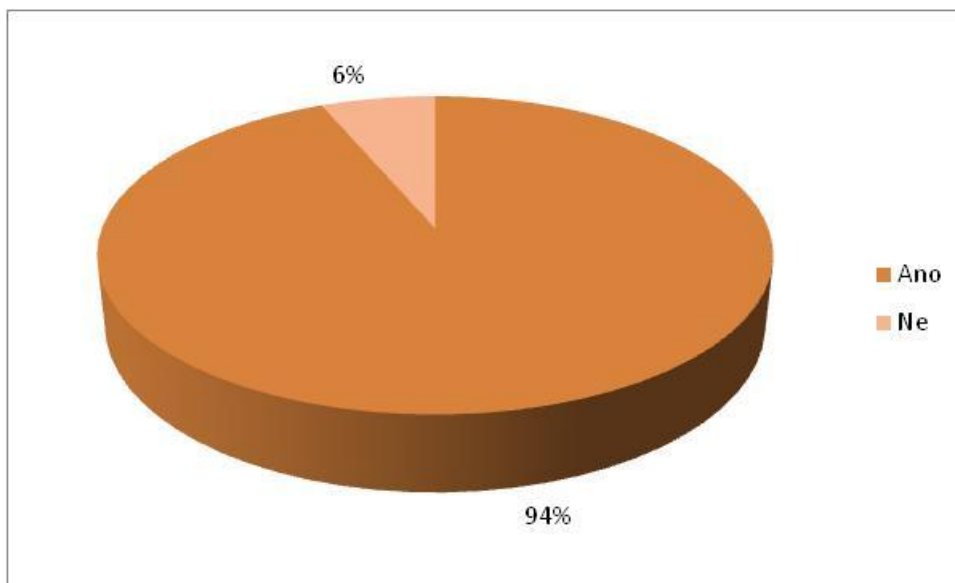
Byla využita polootevřená otázka, kde byly zformulovány tři možné způsoby a pak možnost jiným způsobem, která dávala prostor pro vlastní vyjádření. Nikdo z respondentů nevyužil příležitosti vyjádřit svůj názor vlastními slovy a ze tří nabízených odpovědí byly využity pouze dvě. Situace, že by škola oznámila problém a náhle ho řešila sama, se nevyskytla. Po oznámení problému škola problém řešila ve vzájemné spolupráci se zákonnými rodiči (94 %) nebo spoléhala, že problém bude vyřešen v rodině (6 %).

Z vlastní zkušenosti a pozorováním přístupů na škole mohu potvrdit, že vedení školy se snaží kooperovat se zákonnými zástupci žáků a problém řešit společně.

12) Otázka z dotazníku č. 12: Pokud ANO, jak probíhalo řešení kázeňských problémů Vašeho dítěte ve škole?

Poslední otázka věcné části dotazníku se zaměřovala na prověření, zda spolupráce při řešení kázeňských problémů byla oboustranně vyhovující.

Obr. 15 Způsoby řešení kázeňských problémů

Zdroj: vlastní

V grafickém znázornění si lze všimnout, že výsledky kopírují stav z předchozí otázky, kdy v 6 % případů (což odpovídá dvěma respondentům z 31), způsob řešení nevyhovoval. Jednalo právě o rodiče žáků, kterým byl problém pouze nahlášen, ale vzájemná spolupráce pro vyřešení nastalého problému již neproběhla.

Pouze jeden z dvou nespokojených respondentů doplnil upřesňující poznámku:

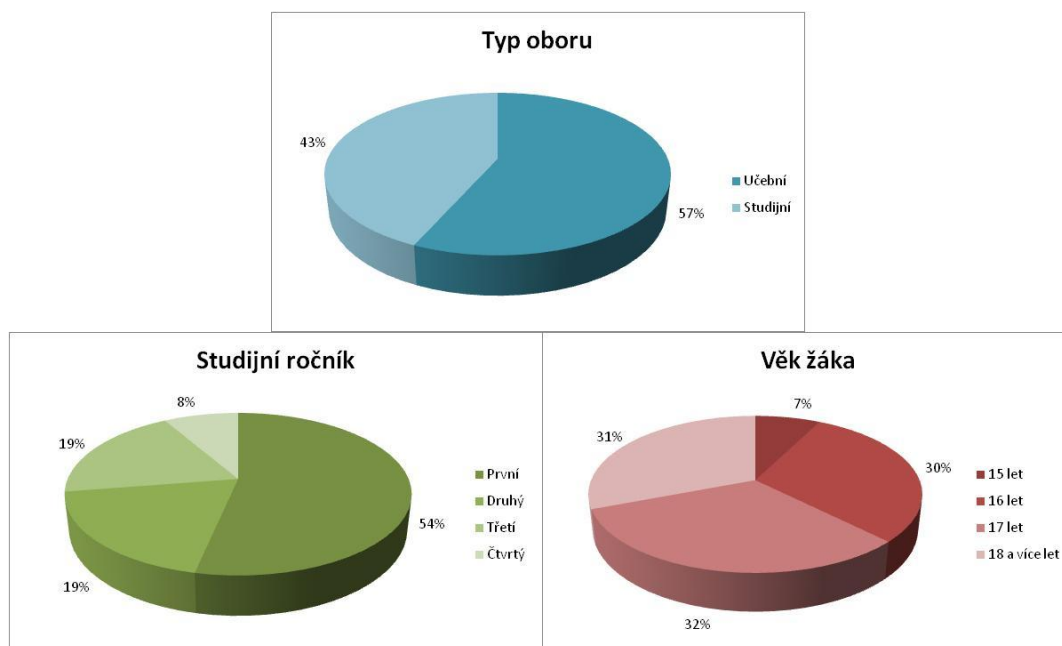
- Šikana na ZDŠ – řešení přes Policii České republiky

13) Otázky z dotazníku č. 13 až 18: Statistická část

Otázky 13 až 18 se zabývaly zjišťováním osobních informací o rodičích a žácích. Díky těmto údajům se s daty sesbíranými v dotazníkovém šetření dalo dále pracovat, rozdělovat data do skupin, což bylo pro analýzu výsledků velmi důležité. Pro účely sledování tématu práce byly využity v průběhu zpracování výsledků.

V první otázce se zaměřovali na žáka a to konkrétně na to, do jakého typu oboru spadá (zda učební či studijní). Zajímavostí je, že až na je na škole výrazně více studijních oborů, zastoupení rodičů na třídních schůzkách měly větší obory studijní (tedy čtyřleté s maturitní zkouškou).

Obr. 16 Souhrnné údaje o žácích

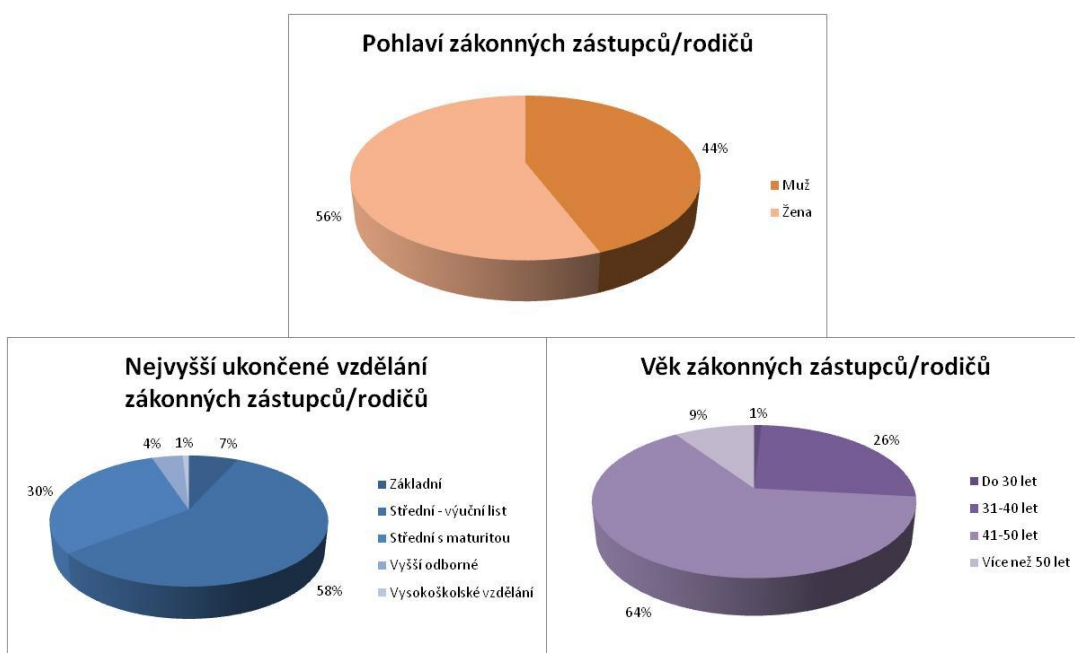
Zdroj: vlastní

Očekávaným výsledkem je nejvyšší zastoupení rodičů u žáků v prvním ročníku. Průměrný věk žáka je necelých 17 let, věk 15 let byl zastoupen pouze počtem devět žáků.

Druhá část souhrnných informací se zajímala přímo o respondenty. Dotázání byli na pohlaví, věk a nejvyšší ukončené vzdělání. Zastoupení mělo více žen nežli mužů. Pouze jeden zástupce rodičů byl mladší 30ti let a nejpočetnější skupina byla ve věkovém rozmezí 41-50 let (64 %).

Obr. 17 Souhrnné údaje o zákonných zástupcích/rodičích

Zdroj: vlastní

U pozorování, jaké nejvyšší ukončené vzdělání mají rodiče žáků střední školy (118 respondentů), bylo zjištěno, že vysokoškolské vzdělání má pouze jeden z nich. Naopak nejvíce rodičů mělo středoškolské vzdělání ukončené výučním listem.

5. Interpretace výsledků

Na začátku, při výběru tématu bakalářské práce byl stanoven jeho hlavní cíl: Zjistit spolupráci rodičů se SŠ v rámci řešení kázeňských problémů z pohledu rodičů.

Pro splnění cíle byla vybrána metoda dotazníkového šetření. Byl sestaven dotazník, zaměřující se na komunikaci rodič-škola, formy komunikace a jejich vhodnost použití. Dále byly nadefinovány projevující se kázeňské problémy, zjišťována míra povědomí o tom, že dané problémy na škole existují a zda rodič pozoruje tyto problémové situace u svého potomka i zkoumána realita, zda rodič vůbec jednotlivé situace vnímá jako problémové.

Nastavení správných komunikačních kanálů je prvním krokem k zajištění fungující spolupráce. Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že osobní či telefonní forma komunikace je ze strany rodičů upřednostňována. Jedná se o velmi efektivní formu komunikace budující osobní vztah, protože komunikace je přímá. Nevýhodou je, že pro tyto formy neexistuje záznam, na který by se dalo v případě nedorozumění odkázat.

Jako doporučení pro transparentní komunikaci bych využívala kombinaci osobního/telefonního hovoru se shrnutím podstatných bodů či následných postupů do elektronické pošty.

Jako nejméně vhodným informačně-distribučním kanálem je dle výsledků sociální síť Facebook. Jedná se o neformální kanál. Na druhém místě z nejméně vhodných komunikačních prostředků rodiče označili formu Ústního sdělení přes žáka. Tato forma je z mého pohledu velmi nevhodná a doporučila bych jí vůbec nevyužívat. Postrádá záznam, tak jako osobní rozhovor či telefonní spojení a komunikace není ani přímá. Prostředníkem sdělení se stává žák, na kterého je přenášena zodpovědnost za to, že zprávu doručí včas a v pořádku.

V rámci zkoumání zodpovědnosti za kázeňské problémy žáků byl výsledek pozitivní, kdy respondenti vnímají, že větší odpovědnost jde za stranou rodiny, ale téměř většina (99 %) dotázaných se shoduje v tom, že přeci jen je část odpovědnosti i na straně školy. Z těchto výsledků je jasně patrné, že správné nastavení spolupráce je klíčovým faktorem pro to, aby žáci byli mohli mít připravené prostředí pro kvalitní vývoj, studium a přípravu do života.

Bylo definováno jedenáct problémových situací, které se ve školním prostředí mohou objevovat. Dotazníkové šetření prokázalo, že se všemi definovanými oblastmi se rodiče setkávají. Pro další postup, který by zamezil nebo alespoň eliminoval nežádoucí situace, bych doporučila provést výzkum metodou pohovorů a na základě kompletních dat vytvořit průvodce, popisujícího obecné zásady spolupráce rodičů a školy, kde budou popsány ukázkové případy a postupy řešení a také přehled dokumentace školy a jejich význam. S tímto dokumentem by pak byli seznámeni všichni rodiče stávajících žáků, protože z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že rodiče mají velmi malé povědomí o dokumentech školy.

6. Diskuze

Psaní bakalářské práce obohatilo mé zkušenosti s tvorbou dotazníkového šetření, které je velmi rozdílné v porovnání s průzkumy a dotazníky v ekonomické sféře, prohloubilo zkušenosti se studiem a prací s odbornou literaturou v oblasti pedagogiky a psychologie, a v dovednostech hledání a uspořádání souvislostí do jednoho uceleného celku.

Uvědomila jsem si komplexnost řešeného tématu a návaznosti chování vedení školy, pedagogického kolektivu, vývojových etap, které žáci aktuálně prožívají i sociálních rozdílů, či nejrůznějších životních situací, které musí rodiny prožívat a které také ovlivňují existenci kázeňských problémů.

V rámci praxe jsem sama prožila řešení kázeňských i prospěchových problémů, kde po zjištění veškerých souvislostí a důvodů, proč se žákovi školní výsledky i chování zhoršily, není jednoduché rozhodovat a soudit, zda žák má být vyloučen ze studia. Z druhé strany není práce s takovým žákem pro učitele vůbec jednoduchá, a pokud sám žák odmítá spolupráci, je občas i spolupráce rodičů a školy málo. Naopak ale díky dobré spolupráci rodičů a školy může nastat zlom, kdy žák vidí, že oběma stranám mu na něm záleží a může tím být motivován.

Jako velkou a důležitou roli shledávám v jednotnosti vystupování jednotlivých zástupců, reprezentujících školu. Jednotnost do určité míry z pozorování chování a přístupů pedagogických pracovníků v rámci této problematiky má určitě prostor pro vylepšení. Na druhou stranu musím velmi ocenit přístup samotného vedení školy, kde škola je otevřená a snaží se kázeňským problémům předcházet či jim zamezit hned v zárodku.

Po zkušenosti s realizací bych zhodnotila, že výsledky dotazníkového šetření mají zajisté určitou vypovídající hodnotu, ale mnohem přínosnější by bylo šetření provádět ústní formou s jednotlivými rodiči v průběhu delší doby, kdy

by byl prostor pro vlastní vyjádření, a při nejasném pochopení otázky by mohla být otázka upřesněna. Také by mělo větší vypovídající hodnotu šetření z důvodu, že v průběhu delší doby, by bylo možné získat odpovědi od více respondentů a tak by byla sesbíraná data relevantnější. Při osobním rozhovoru vidím i velkou výhodu toho, že mohu pozorovat i nonverbální komunikaci.

Jako velké pozitivum hodnotím fakt, že výsledky byly prezentovány vedení školy a bylo mi sděleno, že touto otázkou se budou nadále zabývat. Věřím, že v následujícím roce budou provedeny osobní pohovory a dojde k prohloubení spolupráce.

Závěr

V závěru bakalářské práce budou shrnuty nejpodstatnější výsledky šetření, které jsou vhodné pro zamyšlení a následnému pokračování v prohloubení informací v daném tématu či sestavení postupu, který povede k pokroku v této oblasti na dané škole.

Kázeňské problémy jsou nepříjemným faktorem, se kterým se pedagogičtí pracovníci musejí potýkat v každodenním profesním životě. Je třeba zamezit nepříznivým vlivům problémových žáků, kteří jsou neukáznění a bortí pak disciplínu v celé třídě.

Velmi důležitou roli při řešení kázeňských problémů hraje spolupráce a kooperace zákonných zástupců se školou. Pro účinnou a efektivní spolupráci je třeba nastavit vhodné informačně-distribuční kanály. Z šetření vyplývá, že nejvhodnější formou komunikace je osobní či telefonické jednání. Jde o formu přímé komunikace, kde lze bezprostředně reagovat a vysvětlit případné nepochopení. Na druhou stranu jde o typ, který není podložen grafickým zápisem, což může v některých případech zkomplikovat průběh spolupráce. Vhodné je tedy kombinovat osobní či telefonní komunikaci se shrnutím podstatných bodů či postupů v grafické podobě např. do e-mailu.

Dle šetření bylo dále prokázáno, že rodiče SŠ v Horkách nad Jizerou reflektují existující problémové situace a to všech jedenáct, které byly vydefinované do dotazníku. Nejvíce se objevují takové problémy, které rodiče vnímají dle srovnání s ostatními jako méně podstatné. Zde je lze vyzorovat možnou souvislost. Ve chvíli, kdy je žák napomínán na nevhodné chování, ale na straně rodiny žák nevnímá danou situaci jako problémovou, nemusí shledat své chování za opravdový problém. Při spolupráci škola-rodič, kdy jsou tyto dvě strany jednotné, může dojít k přehodnocení situace.

Z dotazníkového šetření bylo zajištěno, že rodiče nemají velké povědomí o dokumentech školy, které by toto téma řešily. Pro rozvoj a navázání na tuto práci, bych uspořádala osobní rozhovory o detailnějších postupech a jejich očekáváních. Výsledkem návazné práce by mohl být průvodce popisujícího obecné zásady spolupráce rodičů a školy s uceleným přehledem dokumentace školy a popisem jejich význam pro snadnější orientaci ve vnitřních dokumentech školy. V průvodci by byly zpracovány ukázkové případy a postupy řešení.

Cíl bakalářské práce Zjistit spolupráci rodičů se SŠ v rámci kázeňských problémů z pohledu rodičů byl naplněn i s předdefinovanými požadavky a věřím, že bude práce pro danou školu přínosná a data z dotazníkového šetření poslouží jako základní vstup pro nové navazující šetření, které povede k tvorbě navrhovaného průvodce spolupráce rodičů a školy.

Seznam použitých zdrojů

- AUGER, Marie-T., BOUCHARLAT Ch., 2005. *Učitel a problémový žák: strategie pro řešení problémů s kázní a učením*. Překlad Lucie Hučínová. Praha: Portál. ISBN 80-7178-907-0.
- BENDL, S., 2011a. *Kázeňské problémy ve škole*. 2. aktualizované vydání. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-4336-0.
- BENDL, S., 2011b. *Školní kázeň v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-432-2.
- CANGELOSI, J., 2009. *Strategie řízení třídy*. 5. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-650-6.
- ČAPEK, R., 2008. *Odměny a tresty ve školní praxi*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1718-0.
- ČAPEK, R., 2013. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4640-1.
- MATĚJČEK, Z., 1989. *Rodiče a děti*, Praha, Avicentrum. ISBN 80-7187-246-7.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ E., MAREŠ, J., 2003. *Pedagogický slovník*. 4. vydání. Portál. Praha. ISBN: 80-7178-772-8.
- VÁGNEROVÁ, M., 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.
- MŠMT. *Statistická ročenka školství* [online]. 2016 [vid. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/data-o-studentech-poprve-zapsanych-a-absolventech-vysokych>
- SOU A SOŠ HORKY NAD JIZEROU 35. *Školní řád* [online]. 2016 [vid. 2016-06-17]. Dostupné z: <http://www.souhorky.cz/uploads/mediafiles/148/10197.pdf>

SOU A SOŠ HORKY NAD JIZEROU 35. *Režim šaten odborného výcviku* [online]. 2016 [vid. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.souhorky.cz/uploads/mediafiles/148/10197.pdf>

SOU A SOŠ HORKY NAD JIZEROU 35. *Vnitřní řád praktického vyučování* [online]. 2016 [vid. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.souhorky.cz/uploads/mediafiles/148/10197.pdf>

SOU A SOŠ HORKY NAD JIZEROU 35. *Osobní kodex žáka školy pro oblast gastronomie a cestovního ruchu* [online]. 2016 [vid. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://www.souhorky.cz/uploads/mediafiles/148/10197.pdf>

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník sestavený pro výzkumné šetření	66
--	----

Příloha A: Dotazník sestavený pro výzkumné šetření

Dobrý den, vážení rodiče,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění dotazníku pro mou bakalářskou práci. Zjištěné výsledky pomohou zlepšit komunikaci naší školy s Vámi, rodiči našich žáků. Dotazník je anonymní.

Předem děkuji za Váš čas a ochotu k vyplnění dotazníku.

Ing. Iva Hovorková

1) Žije Váš syn/Vaše dcera (studující naši školu) s Vámi ve společné domácnosti? | Vyberte pouze jednu z možností, pokud zvolíte možnost Částečně - prosím, upřesněte.

- Ano
- Ne
- Částečně (upřesněte prosím):
  - Pobyt na internetu
  - Střídavá péče
  - Žije samostatně mimo rodinu
  - Jiné (uveďte vlastními slovy):

V následujících tabulkách vyberte a křížkem označte jedno políčko na stupnici 1 (zcela souhlasím) až 6 (zcela nesouhlasím).

Například:

	Souhlasím			Nesouhlasím		
	1	2	3	4	5	6
Škola je blízko mého bydliště...		x				
Vyučování trvá do 14.45 hod...	x					
Atd.						x

2) Jak vnímáte komunikaci a spolupráci školy v uvedených oblastech?

	Vyhovuje mi			Nevyhovuje		
	1	2	3	4	5	6
Komunikace ohledně organizačních záležitostí						
Komunikace ohledně kázně žáků (ocenění, přestupky)						
Informování o mimořádných akcích školy						

3) Jaké způsoby pro komunikaci s rodičem škola využívá? | Zvolte prosím 1 nebo více možností

- Osobní pohovor
- Ústní sdělení přes žáka
- Písemné sdělení v žákovské knížce
- Písemná forma (dopisy)
- Telefonní
- E-mail
- Facebook
- Jiná forma komunikace (uveďte prosím vlastními slovy):

4) Jaké formě komunikace se školou dáváte přednost?

	Nejvhodnější			Nejméně vhodné		
	1	2	3	4	5	6
Osobní pohovor						
Ústní sdělení přes žáka						
Písemné sdělení v žákovské knížce						
Písemná forma (dopisy)						
Telefonní						
E-mail						
Facebook						
Jiná forma komunikace (uveďte vlastními slovy do volných řádků)						

5) Uveďte prosím, jaké problémy řešíte se svou dcerou/synem?(Část 1) A zda je zaznamenáváte doma, ve škole nebo na obou místech.(Část 2) V části 1 zaškrtněte pouze jednu možnost, v části 2 žádnou, jednu nebo obě možnosti:

	Jak často?						Kde?	
	Nebyl slyšuje se	Objevil se 1x	Párkrát do roka	1-2 do měsíce	Několikrát v měsíci	Stále	Doma	Ve škole
Záskoláctví								
Kouření								
Alkohol								
Jiné drogy								
Pozdní příchody domů								
Lhaní								
Krádeže								
Agresivní chování								
Sebepoškozující chování (ublížuje si)								
Zanedbávání domácí přípravy na vyučování								
Příslušnost k problémovým skupinám								
Jiné (uveďte vlastními slovy do volných řádků):								

6) Jak vnímáte míru závažnosti uvedených problémů?

	Závažné			Nepodstatné		
	1	2	3	4	5	6
Záskoláctví						
Kouření						
Alkohol						
Jiné drogy						
Pozdní příchody						
Lhaní						
Nevhodné chování/vyrušování v hodinách						
Krádeže						
Agresivní chování						
Zanedbávání domácí přípravy na vyučování						

7) Ohodnoťte následující tvrzení:

	Souhlasím			Nesouhlasím		
	1	2	3	4	5	6
Jsem ochoten vynaložit veškeré úsilí při řešení kázeňských problémů mého dítěte, v případě potřeby navrhu i postupy řešení						
Myslím si, že se jedná o problém školy a nejsem ochoten se podílet na spolupráci při řešení těchto problémů						
Jsem ochoten spolupracovat při řešení kázeňských problémů, ale předpokládám, že škola navrhne potřebné kroky						
Škola si musí poradit sama						
Škola musí informovat rodinu						
Škola má předat řešení odborníkům						
Škola má právo žádat od rodiny spolupráci						
Za výchovu žáka zodpovídá zejména škola						
Za výchovu žáka zodpovídá zejména rodina						
Za výchovu žáka zodpovídá škola i rodina						

8) Jakým způsobem nejčastěji řešíte jednotlivé problémové situace své dcery/syna? | Zaškrtněte prosím nejčastější způsob řešení při jednotlivých situacích:

	Nevykřikuje se	Neřeším	Domluvou	Úkolem na víc	Trestem	Zákazem	Jiným způsobem
Pozdní příchody							
Záškolenství							
Lhaní							
Krádeže							
Agresivní chování							
Kouření							
Alkohol							
Jiné drogy							
Zanedbávání domácí přípravy na vyučování							
Poznámky za nevhodné chování/vyrušování v hodinách							
Jaké jiné způsoby využíváte? (uveďte vlastními slovy do volných řádků)							

9) V jakých materiálech školyje otázka kázeňských problémů a jejich prevence řešena? | Uveďte vlastními slovy:

10) Máte již osobní zkušenosti s řešením kázeňských problémů a spoluprací se školou?

- Ano
 Ne (v tomto případě přejděte prosím až k otázce č. 13)

11) Pokud ANO, jak probíhalo řešení kázeňských problémů Vašeho dítěte ve škole?

- Škola oslovila rodinu a následně se problém řešil ve vzájemné spolupráci
- Škola oslovila rodinu a očekávala, že rodina problém vyřeší sama
- Škola oznámila problém a následně ho řešila sama
- Jiným způsobem (uveďte vlastními slovy):

12) Souhlasil(a) jste s postupem řešení?

- Ano
- Ne – Proč? Jak byste jinak postupoval(a)? (uveďte vlastními slovy):

---

13) Váš syn/dcera studuje obor

- Učební
- Studijní

14) Věk Vašeho syna/dcery –
žáka/žákyně naší školy?

- 14 let
- 15 let
- 16 let
- 17 let
- 18 a více let

15) Jaký ročník navštěvuje?

- První
- Druhý
- Třetí
- Čtvrtý

16) Jste:

- Muž
- Žena

17) Váš věk:

- Do 30 let
- 31 – 40 let
- 41 – 50 let
- Více než 50 let

18) Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

- Základní
- Střední – výuční list
- Střední s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

Velmi děkuji za Váš čas strávený vyplňováním dotazníku. L.H.